

Potespor i Hjertet

VEILEDER FOR ANSVARLIG OG GODT KATTEHOLD

OBS: Jeg skriver fortsatt på nye emner, derfor kan det være at sidetall ikke stemmer og at tekster ikke er fullstendig ferdige. - Tina

VIKTIG HUSKELISTE:

- ❖ Ha tlf.nr. til dyrlegevakt og lokale dyreklinikker lagret på telefonen.
- ❖ Finn deg en fast veterinær som du vet videreutdanner og oppdaterer seg for best mulig kompetent og trygg hjelp.
- ❖ Hold deg selv oppdatert og lærd for å ta best mulig vare på katten din.
- ❖ Husk at dyr skal ha tilsyn og stell hver dag. Dette står i loven.
- ❖ Ørkendyret katten må ikke stenges ute uten mulighet for varme og ly når det er under 7 grader, da de er sårbare for frostskafer.
- ❖ Hold kattungen inne til den er minst 12 mnd, kastrert, ID-merket og vaksinert.

INNHold

- Fakta om katt side 1
- Før du anskaffer deg katt side
- Veileder: Den beste starten side
- Å kommunisere med katter side
- Katteatferd side
- Riktig fôring = friskere og lykkeligere katt side
- Forebygging av helseproblemer, viktige symptomer side
- Upassende urinering side
- Gode rutiner ved transport (og hvordan få katt i bur) side
- Økonomi og forsikring side
- Kattepass og faddere side
- Innekatter og utekatter side
- Livreddende hjemmeapotek side
- Medisinering side
- Skånsomt dyrlegebesøk side
- Giftige planter side
- Diverse gode råd side
- Nyttige fakta side
- Veiledere (kattens livsfaser, introduksjon mellom dyr og barn) side

INNLEDNING

Hadde det vært opp til oss ville enhver dyreeier vært påkrevd å bestå relevante kurs før de kunne skaffet seg dyr. Kunnskapsmangelen om (i dette tilfellet) katt blant folket er gjennomsnittlig svært lav og det er skremmende når katten er ett av de vanligste kjæledyrene å ha. Dette har nok dessverre en sammenheng med kattens lave status i samfunnet, samt at man fortsatt kan skaffe seg katt gratis og alt for enkelt.

Vi ønsker å forandre dette ved å heve folkets kunnskap og respekt for katter. Vi har derfor laget denne veilederen som katteeiere uansett bakgrunn, erfaring og kunnskapsnivå kan lære mye av. Våre anbefalinger er alltid oppdaterte og ikke preget av noen kommersiell agenda. Vi ønsker kun at katter skal ha det best mulig og det starter med kunnskap. Forhåpentligvis vil det ha ringeffekter og også bidra til bedre dyrevelferd og færre hjemløse og lidende katter.

Del denne veilederen med hvem enn du tenker kan dra nytte av den.

FAKTA OM KATT

Katten (latinsk: felis silvestris catus) stammer fra villkatten og har utviklet seg lite fra sine ville forfedre. Den er en sammensatt, kompleks og mystisk skapning som mennesker fortsatt lærer å forstå og leve sammen med. Vi har enda ikke hatt katter så lenge at de har klart å tilpasse seg nordisk klima og dette må taes hensyn til.

Grunnleggende kunnskap om dyr avgjør hvor trygt og godt vi kan ta vare på dem. Det inkluderer bl.a. hvilke miljø de foretrekker, deres naturlige gemytt og atferd, sosiale struktur, nødvendig helseoppfølging, fôring og toalettvaner. Alle dyreeiere burde sette seg skikkelig inn i hva arten (og rasen) de har egentlig er, for å gi dyret best mulig livskvalitet og kunne takle ulike problemstillinger gjennom årene.

KATTENS FANTASTISKE OG STERKE SANSER

Lukt

Kattens luktesans er den viktigste måten deres å identifiserer mennesker, steder og gjenstander på. Katter har mer enn 200 millioner luktesensorer i nesen, mens mennesker har bare 5 millioner. Deres luktesans er 14 ganger bedre enn hos oss. Fordi luktesansen deres er så følsom, er det viktig å være oppmerksom på ting som kan fange oppmerksomheten og nysgjerrigheten deres, som søppelstank, andre dyrs lukter på deg eller en ukjent duft i kattens miljø (f.eks. et nytt møbel eller en gjest). Disse tingene kan opprøre pusen din.

Smak

Kattens smakssans derimot er svak. Mennesker har 9000 smaksløker. Katter har 473. De utgjør denne mangelen med en overlegen luktesans og derfor er luktesansen deres så avgjørende for hva og om de spiser. Den foretrukne temperaturen for kattemat er 30 grader - samme temperatur som kattens

tunge. Mat rett fra kjøleskapet appellerer ikke til. Kattens ville forfedre spiste jo fersk, drepte byttedyr. Prøv å varme kattens mat for å forsterke aromaen hvis h*n ikke spiser godt. Som mennesker reagerer katter på fire grunnleggende smaker: Sur, bitter, salt og søt, men siden de er rovdyr responderer de nesten ikke på søtt.

Berøring

Fra fødselen av er berøring en primær kilde til kjærlighet for katter. De vil stelle og ligge inntil hverandre fra starten av livet. Katter vil ofte oppføre seg som kattunger igjen når de koser seg. Du kan gjerne se dem sikle, smatte på tepper eller begynne å kna med labbene. Hvert et hår på dem har mange nerveender og fremkaller en veldig klar respons fra nervesystemet. Dette bidrar til at deres hjertefrekvens sakter, musklene løsner og kroppen slapper av.

Jo mer kontakt du har med en katt når den er ung, jo mer sannsynlig vil den glede seg over menneskelig kontakt senere i livet. Vi har også bevist mange ganger at selv katter som startet livet som hjemløse kan bli fantastiske kosekatter med tid og kjærlighet. Likevel er enhver katt unik i hvor mye nærkontakt og berøring de ønsker. De vil gi deg beskjed når de har fått nok. Katter som ikke liker så mye kos eller å bli holdt, kan fortsatt leke med eierne sine, følge dem rundt i huset, sove i sengen med dem og til og med sitte på fanget.

Værhår er kattens utvidelse av huden og er designet for å oppdage selv de minste endringene i miljøet, inkludert luftstrømmer, lufttrykk, temperatur og vindretning. De sitter tre ganger så dypt som pels og de sensoriske cellene i røttene oppfatter selv den minste form for kontakt. Værhårene hjelper katten med å navigere om natten ved å fungere som en radar. De reagerer på berøring, noe som beskytter øynene. En annen ting værhår hjelper til med er å fortelle katten hvor god plass det er mellom steder katten går og det sies at værhårene skal imitere hvor bred katten er.

Syn

En katts visuelle aktivitet er ti ganger mindre enn for et menneske. Det vil si at katter ser ikke på samme måte som oss. Men for å kompensere gir strukturen på netthinnen dem bevegelsesdetektorer for å hjelpe med å lokalisere byttedyr. Plasseringen av katters øyne på forsiden av ansiktet gjør at de kan beregne den nøyaktige avstanden de har til å hoppe for å fange byttet sitt. Tapetum (et reflekterende lag på baksiden av øyet) øker lysmengden som går gjennom netthinnen og gjør det mulig for katten å se godt i dårlig lys. Men i totalt mørke ser de ikke noe bedre enn mennesker.

Hørsel

Kattens ytre øre er forbundet med 27 muskler. Det kan rotere 180 grader for å scanne miljøet eller for å rette oppmerksomhet mot en bestemt lyd. Katter kan oppdage høyere frekvenser enn hunder. De kan også oppfatte hvor lyden kommer fra ved å føle forskjeller i ankomsttiden og intensiteten til lyden ørene mottar. Hørselen deres er ett av deres sterkeste instinkter og sammen med sensitiviteten for vibrasjoner er de ekstremt oppvakte. Det er derfor vi mennesker synes katter er over-skeptiske. Vi glemmer hvor sterke sanser de har og hvor tydelig det er for dem når noe skjer. Alt dette virker inn på hvorfor vi kaller katter "sky" og "kontrollsyke".

FLERE EGENSKAPER OG INSTINKTER

Gode jegere

Katten har utviklet sin fysikk og oppførsel til å være en spesialjeger og på toppen i næringskjeden av rovdynene; motivert og drevet av synet og lyden av byttedyr. For å bli en vellykket jeger, vil kattens naturlige rytmer passe til tiden da dens viktigste byttedyr for små skapninger er aktive og sårbare - vanligvis ved daggrø og skumring. Jaktinstinktet kan også trigges av små, enkle bevegelser innendørs som utendørs.

Dette innebærer at...

- Katter kommer "fullutstyrte" med både tenner og klør!
- De liker ofte å være aktive og motiveres av å se noe i bevegelse.
- De leker at de fanger bytter.
- De er ofte ekstra aktive ved daggrø og solnedgang, og av alle årstidene blir de mer "rastløse" på våren.
- De kan komme til å ta med seg byttedyr innendørs.
- De jakter ofte mest når de er 1-3 år gamle.
- Katter trenger mulighet for å utøve disse behovene sine - om det så er i et velutstyrt hjem eller i trygge utemuligheter.
- Noen katter vil aldri forlate hagen sin når de jakter, mens andre kan forsvinne i lange perioder under jaktseasonen.

Obligatoriske karnivorer

Katten har lenge vært en så sterk jeger at den aldri har behovd å vegetabiliske stoffer for å styrke kostholdet sitt, og har derfor utviklet seg til obligatoriske rovdyr. Den er altså ikke i stand til å overleve, utvikle og vedlikeholde seg uten ernæringsmessige komponenter som kun finnes i kjøtt. Det er derfor ekstremt viktig at du som eier vet hvilke næringsstoffer katten trenger for å holde seg frisk og sunn.

Dette innebærer at...

- Katter kan ikke være vegetarianere.
- Katter mangler noen metabolske egenskaper for å kunne fordøye/utnytte enkelte næringsstoffer og medisiner.
- Mye spiselig som er egnet for mennesker eller hunder kan være giftig for katter.
- Menneskemat er også ekstremt usunt for katter og kan være svært skadelig for dem. En liten ostebit er f.eks lite usunt som flere muffins er for oss og de skal ikke ha mat med bl.a. mye fett, salt og krydder i.
- Katter kan ikke leve på f.eks. hundemat. De må ha bl.a. taurin i fôret sitt, noe hundemat ikke er tilsatt.
- Planter som ikke er giftige for andre dyr, kan være giftige for katter - f.eks. medlemmer av liljefamilien.

Potespor i Hjertet: Veileder om kattehold

- Katter liker å tygge gress av ulike grunner og kan derfor finne på å gå løs på inneplantene dine.

Veldig territorielle

Territorium er det området en katt normalt vil forsvare. Et område katten anser som sitt. Gjerne fordi det omslutter ressursene den trenger for å overleve, trives og utføre sitt normale atferdsrepertoar, så dette kan både være innendørs og utendørs.

Dette innebærer at...

- Territorium er ekstremt viktig for katter og de vil forsvare det.
- Katter er ofte mer knyttet til territoriet sitt enn til eierne sine.
- Katter tåler ikke nødvendigvis å ha andre katter i samme hus eller nabohus. De kan derfor bråke med nabokattene og forbipasserende.
- Katter kan føle seg truet, slåss eller prøve å gjemme seg på grunn av trusler mot territoriet sitt.
- Hvis en katts territorium er begrenset, f.eks. når den lever et rent inneliv må eieren sørge for at miljøet er interessant og stimulerende.
- Katter forlater sjelden frivillig sitt territorium, så når det er nødvendig må eiere være følsomme overfor deres behov - f.eks. ved å velge et godt kattehotell eller egnede kattepassere. Ikke minst gjøre reiser og dyrlegebesøk så skånsomme som mulig.
- Katter vil bruke en rekke metoder for å markere sitt territorium, som f.eks. ved å gni seg, klore eller spraye urin.

Smidighet

Kattens unike kombinasjon av balanse, koordinering, fleksibilitet og styrke gjør at den kan utforske og utnytte sitt tredimensjonale miljø, jakte lydløst og unnsnippe farer. Det gjør det også mulig for katten å holde pelsen sin i perfekt stand med fleksibilitet til å stelle seg ofte og effektivt. Katter er fysiologisk tilpasset for korte hyppige aktivitetsutbrudd i stedet for lengre perioder.

Dette innebærer at...

- Katter vil bruke alle dimensjoner i huset, så muligheten til å klatre er like viktig for katter som gulvplassen deres. Ta hensyn til dette.
- Katter kommer seg ofte inn på uvanlige og utilgjengelige steder!
- Eierne må gi muligheter for å opprettholde kattens kondisjon og smidighet med trening - dette bør inneholde både vertikale og horisontale rom.
- Katter har ofte en "gal halvtime" med intens aktivitet.
- Har du ting stående fremme som du er redd for, kan det være lurt å feste dette ekstra godt eller sette det et annet sted, for katter kan lett velte ned ting.

Duftfølsomhet

Potespor i Hjertet: Veileder om kattehold

Katten er svært følsomme for lukter og har en mye sterkere luktesans enn oss mennesker. Katter bruker duft og deres akutte luktesans som et kommunikasjonsmiddel for hverandre og for å definere deres territorium - vanligvis for å holde andre katter på avstand (unntatt når de leter etter kamerater eller duftmarkerende medlemmer av gruppen sin. Katter bruker duft hentet fra kjertler over ansiktet og kroppen, og også urin og til og med avføring under forskjellige omstendigheter.

Dette innebærer at...

- Endringer i den kjente og betryggende lukten i kattens hjem kan være skremmende for katter. Eksempler på dette kan være lukter fra rengjøringsmidler, duftlys og duftsprayer, nye møbler, dekorasjon, besøkende mennesker eller dyr, andre katter som kommer innom katteluka osv.
- Katter vil legge igjen duftmarkeringer for sin egen selvsikkerhets skyld.
- Når de er avslappet markerer de med ansiktskjertlene ved å gni seg på ting.
- Føler de seg utrygge i hjemmet kan signalisere det med f.eks. urinmarkering.
- Katter kan lukte med et ekstra sanseorgan som de får frem når de åpner munnen.

Selvforsynte

Katten trenger ikke å ha andre av sitt eget slag rundt seg. Den kan jakte for seg selv, finne sitt eget hi og forsvare sitt eget territorium. Den kan holde seg ren, kvesse klør og beskytte seg selv ved å være veldig bevisst på omgivelsene og bruke sin gode smidighet, hurtighet og styrke for å komme seg ut av trøbbel. Hvis den føler at å flykte ikke er et alternativ, vil den bruke jaktvåpnene sine til å forsvare seg. Når fertile katter møter andre fertile katter vil de være fruktbare, og de har gode morsinstinkter. De har ingen biologisk behov vennskap i forskjell til hunder (og mennesker). Katter danner ikke strukturerte flokker som hunder, og det er ikke noe hierarki basert på dominans blant en gruppe katter.

Dette innebærer at...

- Katter kan velge å ikke være knyttet til, være avhengige av og sosialisere med folk.
- Katter vil kanskje ikke ha en "venn" slik som du tror. De nøyter seg oftest med å bo alene. Å dele territorium med en annen katt kan faktisk være stressende.
- Behovet for å holde seg rene og klare til å jakte er veldig sterkt, så å bli fratatt evnen til å gjøre det er potensielt belastende for en katt.
- Hvis et territoriet ikke gir katten det den føler den trenger, kan en katt gå videre og skaffe seg flere "hjem".
- Katter vil løpe bort og gjemme seg hvis de føler at de er i fare.
- Katter drives av for å holde pelsen i tipptopp stand; Dette betyr at de også kan forsøke å vaske av seg giftige stoffer som de har fått på seg.
- Katter er eksperter på å skjule tegn på sykdom eller smerte. De har en tendens til å være stille og rolige for ikke å tiltrekke seg oppmerksomhet. Dette er en av grunnene til at smerter og sykdom er vanskelig å oppdage og vurdere hos katter.

Svært oppmerksomme

Potespor i Hjertet: Veileder om kattehold

Som en ensom jeger trenger katten å være spesielt årvåken og koblet til sansene sine, slik at den reagerer veldig raskt og godt på matmuligheter og potensiell fare. Som en liten skapning som vanligvis lever uten flokk og grupper må den være svært reaktiv. Den må også være oppmerksom på tegn (som duft) etterlatt av sitt eget slag. Selv om katten kan sove i to tredjedeler av dagen, er den veldig bevisst på omgivelsene når den er våken.

Dette innebærer at...

- Katter kan bli lett stresset og skremt
- De kan fort løpe å gjemme seg
- Eksempel på triggere:
 - Uvante lyder og lukter
 - Besøk av nye folk og/eller dyr
 - Uvante anledninger som at de forstår at de skal dra et sted
 - Ommøblering
 - Når uforutsette ting skjer

Sterkt følelsesliv

Man kan ikke se følelsene utenpå kattene på samme måte som man kan med oss mennesker, aper og hunder, fordi de har ikke mimikken eller ansiktsegenskapene til det. Men dette betyr ikke at katten ikke har et aktivt følelse- og tankeliv. Katter kan føle de samme emosjonene som oss. De kan bli glade, triste, frustrerte, sjalu, ensomme, overstimulerte, irriterte, tullete, usikre, redde, hengivne og kjærlige, men de viser det på en del andre måter enn oss. Det er der vi mennesker misforstår katter mest. Katters kroppsspråk kan si ekstremt mye om dem.

For å overleve må de kunne føle frykt, glede og frustrasjon og de er eksperter på å tilpasse seg deretter. De må lære å vurdere kvaliteten på omgivelsene sine og hvordan de skal oppføre og integrere seg der for å lære seg gode overlevelsesteknikker. Kattens naturlige reaksjon på trussel er å løpe bort og gjemme seg.

Dette innebærer at...

- Som alle pattedyr er katter gode "studenter".
- Følelser og atferd kan endre seg veldig raskt.
- Rutiner og forutsigbarhet i kattens liv reduserer stress og forbedrer kattens livskvalitet.
- Endringer i kattens normale oppførsel (f.eks. å sove mer eller unngå kontakt) kan oppstå på grunn av emosjonell endring eller kan indikere helseproblemer.

Tilpasningsdyktighet

Katten kan overleve og trives under et bredt spekter av miljømessige og sosiale forhold ved tilvenning. Den kan leve i grupper (vanligvis i slekt eller der den velger sine egne følgesvenner) der det er stabilt og god tilgang på mat og husly. Den kan tilpasset seg til å takle den høye tettheten av katter vi har i våre hjem og hager. Den kan også tilpasset seg en livsstil som ikke nødvendigvis er at den er aktiv ved dagry og skumring, men til aktivitetsmønstrene og tilgjengeligheten til mat når

eiere er hjemme. Den kan også lære å tilpasse seg et liv med venner, som mennesker, hunder og andre dyr.

Katter kan altså passe i mange ulike hjem takket være sin tilpasningsdyktighet, men uten forståelse og hensyn kan vi lett presse dem for langt. Når katter er stresset vil man oppleve at de vil reagere med spesielle atferder, som urinspraying eller å gjøre fra seg innendørs, bli mer sky/redde eller vise mer aggresjon. Alt dette er en del av deres naturlige repertoar, men som ikke passer inn i forventningene våre til dem som kjæledyr i våre hjem.

Men selv om katter er tilpasningsdyktige kan vi ikke ta det for gitt at de tilpasser seg smertefritt uten litt hensyn. Dette blir ofte et stort problem når katter flytter til nye hjem. De blir ofte ikke introdusert til det nye hjemmet på en skånsom måte, og slippes ut av hjemmet alt for tidlig så de kan finne på å vandre eller ikke kommer inn igjen. Deres urgamle og sterke instinkter gjør også at alle nye inntrykk forsterkes enormt og dette skjer spesielt når katter er i nye miljø eller utendørs.

FØR DU ANSKAFFER DEG KATT

For skaffer seg katt på impuls fordi det alltid har vært enkelt og gratis, og dessverre ender da mange katter med å bli omplassert, dumpet eller fraflyttet senere. Ofte bunner dette i at eieren ikke var godt nok forberedt på forhånd av anskaffelsen eller fant ut at katt ikke var et dyr som passet.

Vi har derfor laget en liste med punkter som man kan gå gjennom med seg selv før man henter hjem en pus. Slik får man samtidig tenkt litt bedre gjennom om katt er dyret som passer for seg og om forventningene er realistiske.

ER DU EGNET TIL Å HA KATT?

Mange blir iløpet av livet fristet til å anskaffe seg en søt og lodden venn. Da er det viktig at du vet at katter er levende skapninger med behov og at de koster å ha. Vi har laget noen punkter som er viktig å gå gjennom med seg selv før man henter hjem en katt.

SPØR DEG SELV:

- **Kan jeg forsørge katten i potensielt 20 år?**
 - Eller burde jeg velge en voksen eller eldre katt? Klart kattunger er søte, men de behøver mye oppmerksomhet, tilsyn og opplæring. Fordelen med dem er at de kan være flinkere til å tilpasse seg nye steder, så dersom du tenker å reise en del og ta med katten, bør du venne til en kattunge det.
 - Det er derimot mange flere voksne katter som behøver et hjem og de er også lekne, de fleste er tilpasningsdyktige og de kan fortsatt lære. Har du spesielle krav for at en katt skal fungere hos deg, kan det også være at du må velge en voksen. Det er mange fordeler med voksne katter kontra kattunger. Les mer om det her.

- **Hvorfor vil jeg ha katt? For eget selskap, for barnas skyld eller for å ta godt vare på noen som behøver hjelp?**
 - Er hele husstanden enige i avgjørelsen om å få et nytt familiemedlem? Er alle i husstanden egnet til å bo med en katt og hvem skal ha ansvaret? En katt kan ikke bare "glemmes" og tas for gitt fordi man blir vant til at den er der.
- **Passer det at jeg anskaffer meg katt nå?**
 - Har du tiden, økonomien og overskuddet det kreves? Har du hjelp om noe skulle skje og tror du at du har en stabil nok fremtid at en katt kan leve med deg hele sitt liv?
- **Vet jeg om jeg er allergisk mot katt?**
 - Dersom du ikke er sikker på dette burde du undersøke det. Det kan gjøres ved å eksponere seg for flere ulike katter over tid, ta på dem og deretter ta på fjeset sitt, vær og sove hvor det er kattehår, eller ved å dra til fastlegen og ta en allergitest. Ikke skaff deg en katt før du vet dette. Ethvert miljøskifte er en stor påkjenning for katter, så vær sikker på du tåler dyret før du tar det med hjem.
- **Jeg er litt usikker på om jeg vil trives med å ha en katt permanent, eller det passer meg ikke så bra nå i livet. Kan jeg være fosterhjem?**
 - Ja, vi trenger fosterhjem hele tiden, så meld deg som fosterhjem hos en organisasjon nær deg dersom det kan være interessant for deg.
- **Har jeg råd til å gi katten det den trenger av mat, medisiner, veterinærhjelp og utstyr?**
 - Og hva med uforutsette utgifter? Burde du forsikre katten din? Det er iallfall en fordel for de som ikke kan legge ut flere tusen kroner på dagen dersom noe skulle skje katten og den måtte til veterinær. Og det er ikke greit eller fint å avlive katten bare fordi man ikke har råd til å hjelpe den.
- **Burde jeg ha inne- og/eller utekatt?**
 - Du burde bare ha utekatt dersom du kan tilby trygge utemuligheter, helst uten den verste trafikken eller andre farer (arbeidsområder, farlige dyr, kjente dyreplagere, farlige materialer/stoffer som kan finnes ute osv.) Å ha inne-katt er like vanlig i dag og ofte er det det beste for katten. Noen katter er ikke psykisk egnet til å være ute, noen trives ikke og andre kan ha en kronisk sykdom som gjør de best egnet til å være innendørs.
- **Har jeg noen som kan passe katten min dersom jeg skal vil/må reise vekk?**
 - Og er den personen noen du kan stole på at ser etter og tar seg av katten din hver dag? En katt trenger alltid mat, friskt vann og et sted å søke varmt og trygt ly for vær og farer.
- **Hvem skulle tatt vare på katten min dersom noe hadde skjedd med meg og jeg ikke kunne gjort det selv?**
 - Livet går ikke alltid som planlagt. Skulle jeg gjort en avtale og kontrakt med noen så jeg slipper å bekymre meg for det?

- **Hva er viktigst ved valget av katt? Personlighet, kattens nød for et hjem eller utseendet?**
 - De fleste blir mest fornøyd når de hovedsakelig går etter personlighet. Katters gemytt avhenger ikke av verken utseendet eller kjønn. Det er bygd opp av gener, miljø og erfaringer. Det er også viktig å huske at en katt vil utvikle seg mye både fysisk og psykisk iløpet av sine tre første år.
- **Hvilke egenskaper er viktig for deg?**
 - Skriv dem gjerne ned og fortell det til de du kontakter ang. ønske om katt. Ingenting er bedre enn å spørre de som kjenner kattene om hjelp til å finne den rette pusen for deg.
- **Hvilket kjønn ønsker du og hvorfor?**
 - Mange har en oppfatning av at hunnkatter er mer sære og sure enn hannkatter, men dette stemmer ikke. Katter er individuelle og deres personligheter og egenskaper er uavhengig av kjønn de er født som. Med mindre du har dyr fra før av som kun går overens med ett av kjønnene, er det ingen grunn til at du burde velge det ene over det andre.
- **Er pelslengde viktig? Hvorfor?**
 - Kattens pelslengde burde ikke spille noen rolle dersom du ikke opplever å reagere allergisk mot den ene typen over den andre. Mange ønsker seg langhårede katter fordi de er staselige å se på, men de fleste av dem vil røyte mye og kreve litt pelsstellhjelp.

Til slutt spiller pelsen veldig liten rolle om gemyttet og kjemien ikke stemmer. Man skal tross alt leve sammen i potensielt 20 år, så da må man like hverandre på flere plan enn kun utseende.

VEILEDER: DEN BESTE STARTEN

Forstå hva en katt er

Katten har mye sterkere sanser enn oss mennesker, så det kan være svært overveldende for dem å komme til et nytt sted. De kan bli ganske redde noen ganger og kan trenge dager eller uker på å bli husvarme og trygge på alt det nye. Du må derfor sørge for at katten får en varsom og gradvis introduksjon til alt.

Forberedelser

Katter er territorielle og skeptiske av natur, så når de kommer inn i et nytt hjem blir de veldig urolige. Alle de utforskede stedene, nye luktene, lydene, inntrykkene og alt de ikke har kontroll på kan være veldig overveldende for dem. Gjør pus en tjeneste å gi h*n et mindre rom å bo på de første dagene eller ukene. Lengde varierer av hvor skeptisk katten er og hvor stort hjemmet er, eller hvor mange nye skapninger h*n må bli kjent med. La gjerne pus bo der en stund for sikkerhets skyld.

Eksempel på gode rom å bruke til katterom er bad - der er du uansett noen ganger i løpet av dagen eller gjesterom. Møbler rommet med nødvendige katteartikler som mat, vann, klorestativ, leker,

Potespor i Hjertet: Veileder om kattehold

pledd og kattedo før katten flytter inn. Ha gjerne en radio der inne slik at katten ikke blir for anspent av å lytte etter nye, ukjente lyder. Du vil tilbringe tid med katten din på rommet, så sørg for at det også er et komfortabelt sted for deg å sitte der.

Viktig: Tett/fjern mulige gjemmedsteder, ellers vil det ta unødvendig lang tid for katten å bli trygg på sitt nye miljø og ikke minst deg. Katten skal ikke få ligge under noen sofa og gjemme seg. Det er en regel! Dekk gjerne til vindu og hold det lunt og varmt. Selv om katten ikke skal få gjemme seg for mye er det viktig at katten har et trygt sted å ligge. Det kan f.eks være en "veltet" pappeske som ikke er for dyp.

Alt katten trenger skal være klart på plass før katten kommer.

Har du en redd katt? Finn veileder på siste side.

Forbered familien

Snakk med alle i hjemmet om hvordan man skal te seg rundt katten i starten. Alle må prøve å ta hensyn til at katten ikke forstår hvorfor den plutselig har kommet til et nytt sted og at det kan ta litt tid før pus er klar for å være kjempesosial, å kose og leke.

Har du dyr fra før av? Viktig info!

Til tross de mange fantastiske egenskapene katter besitter, er de kanskje ikke så rause når det gjelder å dele hjemmet sitt med andre katter. Det kommer selvfølgelig også an på gemyttet og introduksjonen også, men en eldre, etablert katt kan bli ekstra nervøs av å få en ny romkamerat. Katter er ikke pakkdyr, men ensomme vesener. Selv om katter kan leve i sosiale grupper i naturen er dette beslektede katter. Katter er veldig territoriale og er ikke innprogrammert for å ta imot nye katter inn på territoriet sitt. Derfor er det ekstremt viktig at man introduserer dem på en måte som tar mest mulig hensyn til deres natur og instinkter på en positiv måte.

VIKTIG: Du må aldri skaffe hvilket som helst dyr (verken valg av art eller individ) uten å gjøre en god forarbeid. Hvem som helst vil ikke trives sammen og du kan ikke bare sette fremmede dyr sammen og forvente at det går bra.

Finn våre veiledere for trygg introduksjon mellom dyr på siste side.

HANDLELISTE

- **Artsriktig kvalitetsmat**

Les vår informasjon om kattens riktige kosthold før du drar på handling. Dersom du ønsker at katten skal spise noe annet enn den er vant med fra før av må du husk å gi katten en gradvis overgang fra gammel til ny type mat.

- **Mat- og vannskåler/drikkefontene**

Katter har værhår som forteller dem hvor god plass det er rundt dem, så de vil foretrekke skåler som ikke er for dype og små. Ha mat og vann ganske separert, fordi da er pus flinkere til å drikke. En drikkefontene stimulerer også katten til å drikke mer, fordi de foretrekker rennende vann. Det er fordi de anser rennende vann som rent vann. En katt som er flink til å drikke er en sunnere katt.

- **Et skikkelig kattebur**

Det er sterkt anbefalt at du unngår stoffbur! Og det er absolutt ikke greit å frakte en katt uten bur. Sele kan heller ikke erstatte et bur. Mange bare låner seg kattebur fordi de tenker at de ikke skal reise så mye med katten, og den tankegangen er forståelig. Men dersom noe skjer har du ikke tid til å ringe rundt etter bur å låne. Da må du få katten til veterinæren snarest mulig, så kjøp et bur så du har!

Du trenger et kattebur i hardplast med en trygg låsemekanisme på. Du kan også gjerne bruke strips for å sikre buret ytterligere. Du trenger i tillegg tepper og evt. tisselaken for å ha i buret.

- **Klorestativ eller møble med klore- og klatremuligheter**

Kattunger kan leke seg med alt, men voksne katter er mer kresne. I valget av klorestativ anbefaler vi å skaffe et med lengde. Det trenger ikke å være så "fancy", men det er viktig med lange stammer, for katten liker å strekke seg og presse klørne inn i den. En for kort stamme blir vanskelig å klore på. Mange katter liker dessuten å ligge høyt, så et kloretré må gjerne ta hensyn til det. Men husk at er nivåene for små kan det virke for utrygt for en voksen katt å sitte der. Du kan ha flere typer klorestativ og varier gjerne hvor de står om du ikke synes katten bruker dem nok.

- **Kattedo, kattesand og spade**

Det er lurt å kjøpe et romslig do eller ha to stk da katter ofte liker å ha et do for hvert ærend. En gylden regel er minst 1 do per katt + 1 til. Vi anbefaler klumpesand som gjør det lettere å fjerne urinen og kattedoen må plukkes daglig eller oftere om nødvendig.

- **Ormekur**

Katten må ha en kur når den flytter inn i nytt hjem og det er greit å ha kur liggende skulle katten plutselig få mark og bli syk. For å få ormekur må katten ha vært hos veterinæren iløpet av de siste 12 mnd'ene og du må be om får resept fra dyrlegen.

- **Leker**

Katter flest foretrekker enkle, små leker som det er lett å få fart på. Små mus eller baller er derfor lurt å ha. "Fiskestang"-leker pleier også å være en slager.

- **Kattesnacks (om du vil)**

Dette bør du også kjøpe på dyrebutikk. Hvis du ikke skal gi for mye kan du kjøpe Dreamies fra vanlige dagligvarehandler. Det inneholder en kalori per bit. Katter skal IKKE ha matrestene våre, ostebiter eller menneskemat i det hele tatt. De kan få usaltet og ukrydret, kokt kjøtt og

fisk.

- **Radio (anbefales)**

Om du ikke har en fra før av vil du få bruk for dette i når du har katt, både i starten og gjerne når katten er hjemme alene. Det pleier å være beroligende for katten å ha litt lyder rundt seg så den ikke blir anstrengt og stresset over å høre lyder den ikke vet hvor kommer fra.

Når du henter katten

Ta med et skikkelig kattebur som beskrevet lengre opp. Sørg for å hente katten i et skikkelig kattebur. Aldri frakt en katt usikret. Innred buret med et teppe med et tisselaken på. Spray gjerne litt Feliway i det. Ta med et teppe for å ha over buret til hjemreisen. Det er beroligende for katten å slippe å få inntrykk av alt som skjer under frakten. Det er skummelt nok fra før av. Bær buret med hensyn. Vær varsom, rolig, kontrollert og unngå dulte borti ting eller å kjøre for ustabilt.

Hvordan få katten trygt over i et bur? Se råd på side

Den første tiden

Nå er pus veldig nervøs og/eller anspent, så ta hen direkte til rommet du har gjort klart. Dersom dette er badet, husk å legg ned toalettlokket! Ideelt sett vil du begrense eksponeringen for hele familien på én gang, men naturlig nok vil alle se pus. Påminn dem om grunnreglene du har satt opp og la én og én få komme inn sammen med deg som kommer til å ta mest ansvar til å begynne med.

Vær varsom på vei inn i rommet, lukk døren forsiktig og sett dere ned på gulvet litt unna katten - gjerne ved døren. Sitt der, snakk forsiktig og la pus få gå rundt og gjøre seg kjent eller finne seg ikke for isolert sted å ligge. La pus komme til deg. Ikke tving hen frem. Bare la hen bli kjent i sitt eget tempo. Hvis hen ikke nærmer seg, må du la pus være i fred og prøve igjen senere. Noen katter er spesielt redde, og kan trekke seg tilbake til det tryggeste stedet og ikke komme ut når du er i der hele tatt. Kanskje er pus kun fremme på natten når huset er helt stille. Det er også greit. Gi h*n tid.

Mjauing og uro

Det er ikke uvanlig at kattene gråter litt de første dagene eller uka etter de kommer til et nytt sted.. Trøst og gi mye selskap. Noen katter synes flytting er så skummelt at de blir veldig asosiale i starten. De kan trenge flere uker på å bli husvarm og trygg på deg. Følg gjerne veilederen vår for rehabilitering i bli-kjent-fasen med slike katter. (www.potesporihjertet.no/temming) Ha gjerne en radio på om natta og døra til soverommet åpent så katten ikke føler seg utestengt.

Vær tålmodig

La katten være på rommet til den ikke er usikker og redd mer, så kan du sette opp døren og la katten utforske resten av hjemmet i sitt eget tempo, samtidig som den har muligheten til å trekke seg tilbake på rommet sitt. Om katten finner seg et gjemmested og blir liggende der for lenge må du få

den frem og heller tilbake på det første rommet igjen. Når katten er veldig omgjengelig med deg og avslappet i fht. ukjente lyder og folk kan du la katten gradvis bli kjent med resten av hjemmet.

Spise- og dostreiking

Det er ikke sikkert at den nyankomne katten din spiser noe særlig eller i det hele tatt med de første dagene. Dette er helt vanlig, men pass på at det ikke varer over to dager. Da vil katten være i fare for å bli forstoppet og det er både ubehagelig og kan bli farlig. Tilby katten utvannet våtfôr eller flytende godis i håp om å få i den litt ekstra væske i det minste.

Positive rutiner = tryggere katt

For å hjelpe pus å bli tryggere, innfør gjerne positive rutiner som faste tider daglig hvor du gir kattesnacks eller en dæsj våtfôr. Dette vil hjelpe katten å få positive assosiasjoner til deg og sitt nye hjem. Ikke få panikk om katten ikke vil gå på do i starten. Det er veldig vanlig at de holder seg i en-to dager før de går på do i nytt hjem. Sørg for at kassen er lett tilgjengelig og dersom du har en do med overbygg og luke, ta gjerne av dette i starten. Etterhvert som pus kjenner sitt nye do kan du ta på overbygget, men vent med luka til du vet at katten fortsatt bruker kassen. Du må også følge med om katten er skeptisk nok til å flytte inn i kassen pga. de trygge veggene. Da bør du heller ta av overbygget.

Ikke frata tryggheten for tidlig

Når du ser at pus begynner å bli moden nok til å bevege seg ut av rommet sitt, ikke steng døren til dette rommet. Det vil fortsatt være en stor trygghet å kunne trekke seg tilbake dit den første tiden mens den blir kjent med resten av hjemmet. Ha også gjerne dører til soverom åpne på natten, for pus vil sannsynligvis utforske hjemmet ekstra når dere sover og når alt plutselig er stille vil de lure på hvor dere er.

HVORDAN FORSTÅ OG KOMMUNISERE MED KATTER

Katter og mennesker snakker to forskjellige språk, men man kan lære seg å forstå og kommunisere med hverandre bedre. Dess mer dere forstår hverandre, jo sterkere blir båndet mellom deg og katten din. Ta en titt på disse enkle metodene å kommunisere med katten din på språket dens. Det vil katten sette pris på og du vil følge du får formidlet det du vil og forstår bedre hva du får tilbake.

Ikke stirr

Stirrer du kan katten din bli fornærmet og føle seg utfordret av deg. Katter stirrer av mange grunner. De kan stirre ut i rommet, fortapt i sine tanker, de stirrer på ting de vil fange, stirrer når en matskål ikke er full nok eller om de ikke er fornøyd med maten, og de stirrer om de ser noe interessant eller føler seg truet. Store øyne med smale pupiller viser nysgjerrighet, men blir pupillene runde og katten stirre kan katten være svært misfornøyd med noe.

Katter bryr seg ikke om å blunke selv om de har direkte øyekontakt med noen. I det ville stirrer de uten å blunke for å signalisere truende intensjoner, så katter misforstå stirringen vår med å tenke at vi forteller dem at vi har et problem. Når vi tilbringer mer tid med kattene våre, begynner vi imidlertid å forstå hverandres signaler bedre. Det som en gang kunne tolkes som en stirrekonkurranse blir bare vanlig mellom katt og menneske.

Blunk sakte for pusen din

Ulike typer øyekontakt betyr ulike ting. Dersom katten din sender deg lange blikk mens den blinker sakte, er det en måte å vise kjærlighet på. Du kan si det er en av kattens måter å si at den er glad i deg på. Pust avslappet, tenk på hvor glad du er i katten din og blink sakte tilbake!

Dersom du kommuniserer på denne måten med en katt som ikke enda er helt tam, vil sakte blunk eller kniping av ètt øye bety at katten føler seg sårbar og usikker ift. deg. Samtidig er dette et tegn på at katten nå tør å innrømme at den skjønner du ikke er så farlig at den må stirre konstant på deg.

Prat med katten din

Katteelskere er ikke redde for å snakke med kattene sine. Vi tør gjerne å innrømme at samtalene vi har med kattene våre er våre favorittsamtaler. Om kattene svarer vokalt eller ikke varierer fra katt til katt, men noen katter blir påvirket til å prate om eieren prater mye til den.

Visste du at en katts vokale rekkevidde sitter nesten to oktaver høyere enn menneskelig toneleie? Så ja, det er mer behagelig for katten at du prater til den med lys og myk stemme. Sammenlignet med dype stemmer som kan minne om katteknurr så minner heller lyse stemmer om kattens egne glade mjau og lyder. En annen grunn til at katten liker den lyse stemmen din bedre er at du har en mer varsom og varm energi når du prater lyst og forsiktig.

Det er ikke noe nytt at katter har god hørsel og de kan faktisk høre mange oktaver høyere enn oss også. Som jegere er de spesielt innstilt på å lytte etter mus, fugler og lignende byttedyr, og disse dyrene kommuniserer jo nettopp i veldig høye oktaver.

Det finnes faktisk en studie som viser at katter lyster navnene sine bedre om de hører dem fra en lys stemme. Det kan også være noe i at katter er mer lydhøre for navn som ender med en lang "i"-lyd .

Ikke rør magen

Det er sjelden katter liker magekos og selv om den viser deg magen betyr ikke det at du er trygg fra klor og bitt. At katten ruller over på rygg og legger frem magen er bare en måte å vise deg at den føler seg trygg på deg.

Årsaken til at mange ikke liker å bli berørt på magen er fordi de er svært sårbare der. Hadde de blitt angrepet på magen under en slåsskamp kunne de blitt alvorlig skadet. Kattene har tynn hud og like innenfor ligger mange sårbare organer. En del katter er også kilne på magen.

Om du har en katt som liker magekos er det fint, men vær svært forsiktig med å prøve deg med kos på magen til en katt du ikke kjenner så godt. Begynn med brystpartiet og beveg deg så vidt ned om katten tillater det, men følg med på kroppsspråket for negative reaksjoner, som flate ører, store øyne og anspenthet.

Kraften bak maling

Vitenskapen bak maling er ikke helt knekt enda og man lærer stadig mer og mer. Men det vi så langt vet er at maling betyr forskjellige ting.

Maling begynner først som en måte å knytte bånd mellom mor og kattunge på. Vi kjenner også til at katter som er komfortable, glade og som trives kan male. Men katter kan også slå på motoren når de er syke eller skadde. Det er både en mekanisme for å trøste og berolige seg selv, og hjelper dem å leges fortere og roe smerter. Kanskje kan de hjelpe seg selv å redde livet med denne fantastiske mekanismen de har.

Og hva er koseligere og mer avslappende enn å høre på en katt som maler stødig og lykkelig? Det er også litt terapi for oss å høre og kjenne denne herlige brummingen. Maling er altså bra for katten og bra for oss!

La den trække og kna

Har du opplevd at katten står i fanget ditt eller på et pledd og trækker? Det kan være irriterende og vondt om klørne deres stikker oss, men du bør la katten få gjøre dette når den vil det.

Katten begynner først med denne "kjeksbakingen" når den er liten kattunge og ligger inntil mors mage og dier. Men den drikker, knar den på mors mage for å stimulere melk i å komme ut. Når kattungen gjør dette føler den seg avslappet og trygg.

Når katter vokser til kan de fortsatt holde på disse tendensene for å vise deg - sin menneskemor/-far den samme tilfredsheten. Så når katten slipper klørne inn i klærne eller pleddet ditt betyr det at den føler seg så trygg og lykkelig som den kan, og potene trækker rytmisk i hengivenhet til deg.

Synes du det er vondt når katten knar, legg et teppe mellom dere så slipper du at katten stikker deg med klørne sine. Det hjelper også å klippe klørne innimellom dersom de er for lange og skarpe, men pass på at du bare klipper tuppen av kloa. Hvis du ser en hvit strek i kloa er dette nerven. Den må du unngå å klippe.

Hodedult = klem

Er det ikke herlig når katten dulter hodet borti deg? Det kan få en katteelsker til å smelte og det betyr heldigvis også at katten også føler på kjærligheten mellom dere! Det er faktisk en litt dominant handling, da et dult er kattens måte å "kreve" deg på. Men det er også en veldig respektfull måte å vise et annet dyr eller menneske hengivenhet på. Møter du katten for en hodedult viser du katten at

du forstår språket dens og føler det samme. Dette er en flott måte å vise katten at du er glad i den på!

Lytt til halens språk

Kattens hale er viktig for å fortelle hvilket humør katten er i og det lønner seg å lære seg hva bevegelsene betyr. F.eks. så kan det hjelpe deg å forstå tegnene om at katten ønsker å være i fred, så du slipper at katten må si ifra med en dask eller bitt.

Vær oppmerksom på kattens signaler

Framfor alt annet kommuniserer du best med katten din om å virkelig kjenner ham eller henne. Mens katteelskere gjør sitt beste for å gjenkjenne kattespråk, snakker hver katt med sitt eget "aksent".

Som kattermor eller -far kjenner du katten ditt bedre enn noen andre. Lær signalene deres og dra til veterinæren når kattens atferd forandrer seg over flere dager. Det kan være tegn på at det ikke bare er humøret som er dårlig, men at det kan være sykdom på ferde.

KATTEATFERD

I faktadelen om katt ble en del av grunnpilarene til hvorfor katter er som de er forklart, men vi skal se enda mer spesifikt på deres atferd da katter er så misforståtte dyr. Som tidligere nevnt sitter instinktene fra deres forfedre dypt i den domestiserte huskatten

Den beste måten å oppnå god kattevelferd er å sørge for at kattens naturlige behov blir møtt og at man er den beste eieren man kan. Det innebærer:

- Et passende miljø
- Et egnet kosthold
- Muligheten til å utfolde sine vanlige atferdsmønstre
- Å få bo med eller uten andre dyr, avhengig av hva den individuelle katten foretrekker
- Å være beskyttet mot smerter, lidelser, skader og sykdom

Dersom ett eller flere av disse behovene ikke blir møtt kan katten vise det med en spesiell atferd. Dersom denne atferden ikke reflekterer det vi mennesker ønsker fra katten, kaller vi det "atferdsproblemer". Dette beviser bare hvor misforstått katten er. Katters atferd er hovedsakelig måten de kommuniserer med oss på.

Hvorfor atferdsforståelse er så viktig

Katter blir avstått fra eierne sine av ulike årsaker, som endringer i livssituasjon eller helsetilstand, allergi, uønskede kattunger, mangel på interesse, nye kjæledyr prioriteres, dårlige holdninger og mangel på kunnskap. Men en av de vanligste årsakene til at eiere kvitter seg med kattene sine er pga.

uønsket atferd (mot folk eller dyr), at katten er utrygg (gjerne pga. mangel på varsom overgang til nytt hjem eller mangel på skånsom introduksjon ift. andre dyr), og uønskede toalettvaner.

Alt dette er typiske årsaker til at katter ender opp som kasteballer mellom flere hjem, blir forlatt/dumpet/utestengt, på veterinærbordet med ei avlivingsprøyte eller svært ofte hos organisasjoner som oss. Om kunnskapen og forståelsen hos katteeiere og folk generelt var høyere, ville tallet over antall katter i nød vært svært mye lavere.

Du kan ta gratis nettkurs om katt, og lære mye interessant og hjelpsomt på denne siden:

<https://www.cats.org.uk/help-and-advice/online-learning>

KATTENS POTEFAR - VILLEKATTEN

Som alle dyr har katten artsspesifikke behov og atferder. For å forstå disse hjelper det å se på forfedrenes i deres naturlige miljø. Her sammenligner vi katteartene og forklarer atferden.

Domestisering

Den domestiserte katten (*Felis catus*) er i slekt med den afrikanske villkatten (*Felis silvestris lybica*) – en art som fortsatt finnes i den afrikanske savannen og i Midt-Østen. Villkatten er perfekt tilpasset det tørre miljøet og livet som ensom jeger. Domestiseringen startet sannsynligvis for omtrent 10 000 år siden som følge av endringer i vår oppdrettspraksis. Bønder begynte å lagre store mengder korn og dette tiltrakk seg gnagere. Da kom de dristigste og mest tolerante villkattene til menneskelige bosetninger for å jakte, mens de reddeste kattene holdt seg til savannen. Dette førte til en oppdeling i kattebestanden som gjennom tidene har blitt til dagens domestiserte katter og afrikanske villkatter.

Enslige dyr

Tamkatter har de samme behovene som forfedrene til å ha et eget territorium og trives generelt godt uten andre katters selskap. Katter som bor i hjem sammen kan tolerere hverandre og noen katter kan knytte tette bånd med hverandre dersom de blir godt kjent, men dette er individuelt og vil ikke gjelde alle. Fra naturen av pleier katter kun å oppholde seg nært andre katter for å ha tilgang på verdifulle ressurser (som mat). Dette ser man eksempel på i kattekolonier, hvor mange katter samles på ett sted. De trekkes dit pga. god mattilgang, ikke sosialt behov.

Jakt

Afrikanske villkatter jakter alene timevis hver dag for å tilfredsstille sine næringsbehov. Det er ikke hvert jaktforsøk som lykkes, derfor vil de også jakt før de faktisk blir sultne for å være sikre på at de får nok mat hver dag. De spiser mange smådyr som gnagere, som tilfører en liten dose energi. Gjennomsnittlig lykkes de i 1/4 jaktforsøk.

Katter er nattdyr som betyr at de er mest aktive om natten og skumringen, som også er når byttedyrene er mest aktive. Siden jakt ikke er en sultbetinget handling er også tamkatter flinke til å jakte. Jakt er stimulerende ift. frustrasjonsnivå og gir dem en endorfinboost. Også under lek vil jaktbehovet vise seg da de lett lokkes av bevegelser. Nok lek, gjerne jaktlignende lek kan stimulere katten mentalt og forebygge overspising.

Kommunisering

Fordi katter har utviklet seg fra en enslig art uten jevnlig behov for kontakt med andre, har ikke kattene utviklet de komplekse ansiktsmusklene som trengs for å lage varierte ansiktsuttrykk. De har i stedet for "kjemisk" kommunikasjon med bruk av lukt- og feromoner. De kan da legge igjen langvarige beskjeder der de har vært ved å gni seg på, markere eller klore på ting. Slik merker de også sitt territorie uten å måtte gå i direkte konflikt med andre katter. Slik sparer de seg for skader og smittefare.

Katter som har levd i samme miljø vil ha et usynlig bånd fordi de deler en felles luktprofil når de jevnlig gnir seg inntil hverandre. I forskjell til den afrikanske villkatten som sjeldent bruker lyd kan domestiserte katter være mer vokaliserte avhengig av hvor godt de har lært å samhandle med mennesker. De blir ofte oppmuntret med mat og oppmerksomhet når de kurrer eller mjauer, og slik forsterkes den vokale kommunikasjonen.

Å unngå stress og konflikter

Afrikanske villkatter er små rovdyr som er avhengig av å holde seg i god form for å overleve. Som enslige dyr kan de ikke stole på at andre jakter for dem om de er skadet. De ønsker heller å løpe sin vei, klatre eller gjemme seg vekk enn å bli for å slåss.

Når tamkatter katter kjenner på stress bruker de den samme strategien som villkattene. Det er viktig at de har tilgang på gjemmesteder eller kan komme seg opp i høyden, da det hjelper dem å takle skremmende situasjoner. Ofte når katter viser aggressiv atferd er det fordi de er stresset eller redde, men ikke har muligheten til å rømme så de føler seg nødt til å forsvare seg. Katter vil aktivt prøve å unngå konfrontasjoner med andre ved å fordele tiden sin i på felles oppholdsplasser. Dette kan f.eks. være ved separate tidspunkt for bruk av populære liggeplasser eller vokting av ute-territoret.

Søvn

Afrikanske villkatter behøver mye søvn for å lade opp energireservene sine, slik at de er klare for å jakte når enn de oppdager byttedyr. De vil se etter et trygge hvilesteder i territoriet sitt og bytter på hvor de ligger for unngå høy forekomst av parasitter. Når de våkner strekker de ofte ut musklene og kvesser klørne, så er de klare for å forsvare seg igjen.

Selv om tamkatter katter ofte har eiere som forsørger dem med mat, forteller instinkt deres dem at de må spare energi for å overleve. De roterer også på hvor de sover, så sørg for at katten din har et godt utvalg av lune hvilesteder å velge i. Det er lurt å ha en et klore tre nært hvilestedet til katten. Stammen bør være lang nok til at katten kan strekke sin fulle lengde og stødig nok til at de kan lene seg inntil det. Står det på riktig plass vil de sannsynligvis heller bruke dette å klore på enn møbler og gulvtepper.

Toalettbesøk

Å gå på do er en sårbar aktivitet for afrikanske villkatter, så de må velge trygge og private steder innen territoriet sitt. De unngår å gå på do nært områder hvor de spiser og drikker for å unngå forurensning av maten og vannet sitt. De graver ned avfallet sitt i sanden på savannen for å unngå å bli oppdaget av byttedyr og potensielle rovdyr.

Tamkatter foretrekker også å gå på do på et trygt og privat sted god separert fra sine spise- og drikkesteder. De foretrekker generelt et fint og sandaktig substrat som etterligner deres naturlige savannemiljø og nok dybde til å begrave avfallet sitt i.

Drikking

Afrikanske villkatter foretrekker å drikke vann som er i bevegelse enn stille vann. De unngår å drikke i nærheten av der de spiser og nært hvor de har vært på do, slik at de unngår forurensning fra bytterester eller egen avføring. Som ørkendyr har de utviklet seg for å klare seg uten å drikke så mye.

Tamkatter foretrekker også ofte bevegende vann, og drikker gjerne mer om vannkilden er godt separert fra matplass og kattedo. Generelt sett foretrekker katter vide og grunne keramikk- eller glasskåler som ikke kommer borti værhårene deres. Vann i plastskåler kan innimellom forurense vannet.

Mer i dette kapitlet kommer fortløpende!

ATFERDSPROBLEMER

Hva gjør jeg når katten oppfører seg på en uønsket måte?

Virker katten stresset, aggressiv eller har endret atferd? Dette er vanlige tegn på at noe er galt. Om det er fysiske eller mentale problemer er det lurt å be om hjelp for å finne ut.

1. For fysisk vurdering: Ta katten til en oppdatert og kompetent veterinær for en grundig helsesjekk.
2. For mental evaluering: Snakk med en atferdsterapeut for katt om problemene.
3. Ikke omplasser eller avliv katten uten å ha gjort nr. 1 og 2 først.

Det er ingen selvfølge at eier klarer å oppdage enhver sykdom eller skade hos katten sin selv. Katter er eksperter på å skjule plager, fordi i naturen kan det være farlig for dem å vise sine svakheter. Problemene kan også være psykisk relatert, og ofte er utløses det ene av det andre. Det blir fort en ond sirkel og om man ikke er oppmerksom eller tar kattens tilstand/endringer på alvor, kan det koste både katten og deg dyrt.

Omplassering og avliving bør være de absolutt siste alternativene når man har et problem med dyrene sine. Det er alltid naturlige årsaker til problemene og om man ikke forstår hvorfor de har oppstått eller hvordan man fikser dem, må man få hjelp av noen som gjør det. Husk at veterinærer kan den fysiske biten best, mens atferdsterapeuter må evaluere den psykiske delen. Den ene kan ikke erstatte den andre. Vi presiserer dette fordi unødvendig mange katter avlives fordi det blir anbefalt av dyrleger som ikke har atferdsproblemer som kompetansefelt.

(uferdig)

RIKTIG FÔRING = FRISKERE OG LYKKELIGERE KATT

Hva katter skal spise og ikke er dessverre svært misforstått, og det kan føles overveldende å navigere hvilken informasjon man burde stole på. Vi ønsker å gjøre dette litt enklere, så vi har brukt lang tid på å sette oss grundig inn i katters egentlige ernæringsbehov og hvilken mat som møter dem best. Å fôre katten et egnet og godt kosthold er den enkleste måten å forebygge sykdom på og dette kan spare dere både mange plager og tusenlapper.

Katters ernæringsbehov

Katter er obligatoriske kjøttetere, som betyr at de ikke kan på med et kosthold som ikke inneholder kjøtt. Huskatten har utviklet seg lite fra villkatten som behøver: Mye animalske proteiner, moderat mengde fett og mye væske. Det er også livsviktig at de får i seg essensielle aminosyrer som de ikke kan lage selv. Med et kosthold som tilfører katten den riktige balansen av proteiner, fett, vann, vitaminer, mineraler og aminosyrer, vil du ha en friskere og lykkeligere katt i sannsynligvis lengre tid enn på et ubalansert kosthold.

Studier gjort på både innekatter, katter som har vært fôret på kommersiell kattemat, ville katter og hjemløse katter viser at kattene valgte mat som gir dem følgende makronæringsstoffer:

- Proteiner: 52-63%
- Fett: 22-36%
- Karbohydrater: 2,8 - 12% (ville katter holder seg særdeles lavt her)

Dette beviser det vi vet om katter biologiske oppbygging, nemlig av de behøver et kosthold som består av mye kjøtt, moderat mengde fett og lite karbohydrater.

Hva med spesialfôr?

Enkelte typer spesialfôr kan være designet for å dekke spesifikke behov, som ved drektighet, vekst hos kattunger eller høyere alder. Likevel anbefaler vi at du heller setter deg inn i hva katten din (i sin tilstand) faktisk behøver over å velge fôr etter merkenavn og "diagnose".

HVORDAN VELGE ET GODT KOSTHOLD FOR KATTEN

Noter deg gjerne noen stikkord på mobilen, slik at du har de viktigste punktene tilgjengelig når du skal kjøpe kattemat.

Kattens kosthold må ta hensyn til:

- Kattens naturlige næringsbehov
- Alder
- Vekt
- Kastrert eller ikke

- Aktivitetsnivå
- Tilstander/diagnoser

Når du leser ingredienslister:

- Se på både selve ingrediensene og rekkefølgen de er oppnevnt. De tre første ingrediensene bør være av animalsk kjøtt, fordi de første ingrediensene er alltid det som det er mest av i produktet. Se etter f.eks. rent kjøtt, muskelkjøtt, organer, hele egg.
- Ingredienslisten bør være kort (indikerer at maten er mindre prosessert.)
- Unngå ingredienser som korn, mais, ris og potet.
- Velg helst kornfritt. Da unngår du en del av de unødvendige karbohydratene. Våtfôr, rent kjøtt og råfôr er lavest på karbohydrater, og dekker bedre kattens næringsbehov enn tørrfôr.
- Velg noe som er merket «fullfôr/komplettfôr/wholefood»
- Se etter gode animalske proteinkilder: Kylling, lam, kalkun, laks, tunfisk, samt organer som kyllinglever og kyllinghjerte som er rikt på taurin.
- Aminosyrer som taurin og arginin (kan kun fåes gjennom dyreprotein.)
- Velg heller våtfôr (lavt på karbohydrater og tilfører katten ekstra væske.)
- **PS: Man må ikke sammenligne sammensetningen av prosentandelen næringsgrupper i tørrfôr med våtfôr. De vil være svært forskjellige nettopp fordi de er så ulikt sammensatt.**

Våre anbefalinger

Vi har undersøkt, studert og analysert hva katter behøver, samt hva som finnes på det norske markedet. Her er våre favoritter ift. innhold, pris og erfaring. En diett av hovedsakelig våtfôr, rent kjøtt og råfôr dekker kattens behov best. Har man ikke mulighet til å sørge for tilstrekkelig mengde av dette må man gå for et kornfritt tørrfôr i tillegg.

Anbefalt våtfôr	Rent kjøtt	Bedre tørrfôr	Anbefalt snacks
- Almo Nature - Animonda - Applaws - Bozita (pose, boks) - Brit Care - Canagan - Cosma - Edgard Cooper - Feline Porta 21 - Greenfood FairCat - Leonardo - Little Big Paw - Mac's - Mjau - Natures Menu - Nutrimea - Pure Natural	<u>Råfôr:</u> - Vom - Smaak - Mush <u>Fileter:</u> - "Filet" fra Wild Freedom - "Loin" fra Applaws - "Filet" fra Vitakraft <u>Kokt (usalta) kjøtt:</u> - Sei - Torsk - Laks - Kylling	- Acana - Applaws (hypoallergen) - Bozita - Brit Care (hypoallergen) - Canagan - Carnilove - Nutrimea - Orijen - Pure Natural - Purizon - Thrive	<u>Frysetørket:</u> - Cosma - Thrive - Orijen - Purizon <u>Flytende:</u> - Vitakraft: Liquid snacks - My Star - Miamor <u>Myke biter:</u> - Vitakraft: Yums - Vitakraft: Sticks

- Schesir - Thrive - Wild Freedom			
---	--	--	--

Butikker som selger dette

- Musti / musti.no
- Dyrekassen.no
- Zooplus.no
- VetZoo.no

KONTROVERSENE OM TØRRFÔR

Mange fôrer katten sin hovedsakelig og eksklusivt med tørrfôr. Det er jo det man har sett og lært at katter spiser, ikke sant? Vi stoler blindt på at kattermatproduktene vi kjøper i butikker og klinikker dekker kattens næringsbehov og holder kattene våre friske. Dessverre kan vi ikke gjøre det. For hva vet vi egentlig om hva kattene behøver? Den alminnelige katteeieren vet utrolig lite om dette - også næringsmessig sett, og nettopp derfor er det så enkelt å bli lurt.

Svært kritikkverdig

De eneste tørrfôr er bra for er mennesker - eierne og produsentene. Vi liker at tørrfôr kan kjøpes i store sekker og er utrolig enkelt å gi. Det kan stå fremme, så katten kan forsyne seg når den vil. Men hva inneholder egentlig denne maten utover smaken som er opplyst på fremsiden?

Her er en forenklet liste over problemene med tørrfôr. Du kan lese mer om dem når du leser videre.

- Unaturlig: Minner ikke om det katten ville spist i naturen
- Alt for lavt vanninnhold
- Proteiner fra planter eller annen ikke-animalsk opprinnelse
- Inneholder alt for mange karbohydrater
- Kan være tilsatt avhengighetsgivende og kunstige stoffer
- Oftest laget med næringsfattige og dårlige ingredienser
- Kan inneholde salmonella (fordi det ikke er strenge nok retningslinjer for hvordan man behandler ingrediensene under produksjon)
- Kattermat med fiskesmak kan gi struvittkrystaller
- Har ingen fordel for tennene

Feilernæring = falsk sparing og stor helserisiko

Mange katteeiere velger de billigere kattermat-variantene i forsøk på å holde utgiftene lave. Andre katteeiere velger dyrt veterinærfôr i forsøk på å gi katten sin det aller beste.

Studier viser at katter spiser så mye de trenger for å få næringsstoffene de behøver. Dersom fôret er næringsfattig kan de da altså spise dobbelt så mye mat i forsøk på å få nok næring. Dette er skadelig da butikkfôr er svært næringsfattig og fullt av karbohydrater.

Potespor i Hjertet: Veileder om kattehold

Lang tid med feilernæring kan gi senproblemer og utvikling av sykdommer som vil koste deg mye hos veterinær, men også være store påkjenninger hos katten.

Sykdommer vanligvis relatert til feil kosthold:

- Diabetes
- Urinveis- og blæreproblemer (krystaller, blokkeringer, betennelser)
- Kronisk nyresykdom
- Kardiomyopati (hjertesykdom)
- Hypertyreose (høyt stoffskifte)
- Kreft
- Fettlever

Visste du at kattermatprodusenter ikke er pliktig til...

- Å lage kattermat som dekker alle kattens næringsbehov?
- Å opplyse om alt maten inneholder?
- Å opplyse om karbohydratinnholdet?
- Å opplyse om hvor ingrediensene kommer fra?

Ingredienser og produksjon

Kommersiell kattermat (*kattermat som blir produsert, markedsført og solgt*) er svært kritikkverdig. Som med mye annet er det en bransje hvor pengene ofte står mye høyere enn selve kvaliteten på produktene. Produsentene vil spare penger slik at de kan tjene mer, så dessverre brukes det ofte ingredienser av lav kvalitet for å produsere kattermaten.

Vanlige dårlige ingredienser:

- Animalsk opprinnelse:
 - Slakteavfall, altså restene av dyr hvor alt av kvalitet allerede er plukket ut for annet formål.
 - Forurenset kjøtt og dyreorganer som ikke blir brukt til menneskemat.
 - Døde dyr fra ulike industrier (dyrehager, dyr som har døde pga. sykdom og skader, avlivede eller påkjørte dyr).
 - Ulike rester som de prosesseres for å lage ekstra ingredienser som de kan bruke som fyllstoffer for å "erstatte" mengden kjøtt.
- Store mengder karbohydrater (se hva i skjemaet lengre ned).
 - Plantemat som er vanskelig å bryte ned for dem.
- Unaturlige og skadelige substanser og tilsetningsstoffer.

Ingrediensene gjennomgår ofte koking på ekstrem høy varme slik at mye av næringen forsvinner. På etiketten kan man ofte lese at fôret er tilsatt det ene og det andre av vitaminer og mineraler, noe som faktisk ikke skulle vært nødvendig om ikke ingrediensene var ødelagte. La deg ikke lure av etiketten. Fine ord og uttrykk er ofte bare en fasade og salgstriks .

I tillegg strekker kattermatprodusentene seg langt for å gjøre produktene ekstra "smaklige". De tilsetter maten ulike typer tilsetningsstoffer for å forsterke lukt og oppnå ønsket konsistens og farge.

Noe som også er viktig å vite er at en del av det de tilsetter kan også ha en nesten avhengighetsgivende effekt. Det er derfor mange eiere kan oppleve at det er vanskelig å avvenne katten fra ett type fôr til noe som er sunnere og mer næringsdekkende.

Helserisikoen relatert til tørrfôr

Det at vi mennesker har tatt katten til oss som kjæledyr forandrer ikke deres fantastiske evolusjon som obligatoriske kjøttetere. Det er faktisk miniløver vi bor med som har beholdt rovdyrinstinkene sine. Det er vi som gjør feilen ved å ikke sette oss inn i hva disse dyrene biologisk sett faktisk behøver.

- Luftveisproblemer:
Mange katter har opplevd at luftveisproblemene (hosting og pustebesvær) blir mindre eller forsvinner når de gikk over til å spise kornfri våtfôr-diett eller hjemmelaget kjøttbasert diett. Det noen av kattene kan ha reagert på er midd- og kakkerlakk-antistoffer som finnes i tørrfôr, eller gluten pga. kornet.
- Munnhelse:
Det finnes mange tungkompetente kilder og studier som viser at tørrfôr ikke er naturlig eller bra for katter. I en av disse kildene har veterinæren erfaring fra dyreparker hvor han jobbet med store, ville kattedyr som løver, tigre og pumaer i ulike aldre. Han oppdaget at ingen av dem hadde tannstein. Hvordan kunne det ha seg at de ville dyrene hadde så rene og sunne tenner i forhold til kjælekattene hjemme som man må forvente får tannstein med mer i løpet av livet?

Det enkle svaret er: Forskjellen på hva de spiser.

Alle disse katteartene har den samme kroppsfasongen og tannstrukturen. De har store hjørnetenner (ofte kalt hoggtenner) for å rive i kadaver, og øvre og nedre jeksler samt premolarene fungerer som sakseblad når de møtes. Når de tygger og gnager på kjøtt poleres tennene og forhindrer oppbyggingen av plakk og tannstein. Man kan sammenligne dette med når vi bruker tanntråd. Når katter spiser kjøttstykker hver dag får de altså en daglig tannrengjøring.

Dessverre skjer det motsatte når vi gir kattene våre tørrfôr. Bitene er vanligvis ganske små og vanskelig å tygge, derfor blir de svelget hele. Dette har naturligvis ingen poleringseffekt på tennene. I tørrfôr er det typisk sett veldig mye karbohydrater (polysakkarider) som fester seg til tannoverflaten, og dette forårsaker forstadier i dannelsen av tannstein: Plakk.

Når plakk har festet seg starter fase to: Oppbyggingen av tannstein. Herfra ser man ulike nivåer av periodontitt. Vi skal ikke dypdykke i dette da det ikke er formålet med artikkelen, men vi har egne artikler om de ulike tann- og tannkjøttssykdommene. Det du som eier må vite er at tannstein resultatet av millioner av bakterier som formerer seg i høy hastighet og dette fortsetter så lenge det ikke fjernes. Bivirkningene er typisk sett dårlig ånde, sikling, sårt og blødende tannkjøtt, løse tenner, tenner som faller ut og ødeleggelse av kjevebenet.

Kanskje du allerede har forstått at når katten konstant har alle disse bakteriene i munnen, så kan det gi store konsekvenser? De vil naturligvis spre seg gjennom kroppen til vitale organer som nyrer, lunger, hjerte og lever, og det kan i verste fall være livstruende. Man MÅ derfor ta katters kosthold og munnhelse på alvor.

I Australia ble det gjort en liten test for å se hvor raskt tørrfôr kan påvirke tennene. Fire hunder som vanligvis levde på rått kjøtt ble føret tørrfôr i 17 dager. Etter forsøket hadde hundene stinkende pust og gule tenner. Noen av dem gikk ned i vekt, alle hadde atferdsendringer, kløende hud, dårlig ånde og tarmsykdommer, samt større mengde avføring, den luktet veldig vondt og de fikk diarè. Selv om denne testen ble gjort på hunder er den relevant for rovdyr som katter.

Lærdommen er altså at du burde gi katten din det de er naturlig skapt for å spise. Råfôrer du katten din burde det inkludere kjøttstykker og kjøttfulle bein for tennenes skyld. Unngå karbohydratholdig mat som kan gi katten din mange ulike helseproblemer. Selv om hver katt er individuell og enkelte er genetisk mer disponert for å få tannproblemer, kan riktig fôring gi katten din mye bedre forutsetninger for en god munnhelse.

- Kreft

Forskere og leger har visst om koblingen mellom kroniske betennelser og kreft i over hundre år. Det finnes minst ett laboratorium som utfører blodtester for å se på kreftrisikoen hos kjæledyr, basert på å se etter høye nivåer av stoffene som er kjent for å produseres under betennelser.

Et upassende kosthold for en obligatorisk kjøtteter som katten kan føre til en «pro-inflammatorisk tilstand». Over tid kan dette i stor grad bidra til at katten utvikler kreft. Et kosthold som ikke oppfyller den riktige næringen kattene skal ha er altså å anse som upassende for katter. Det inkluderer alt tørrfôr - også kornfritt dessverre (selv om dette er noe bedre enn kornholdig tørrfôr).

Når tørrfôr produseres brukes en metode kalt «ekstrudering» for å lage bitene/pelletsen. Dette krever en viss mengde karbohydrater for å binde ingrediensene. For katter betyr det mer karbohydrater enn de skal ha (vi har allerede stadfestet at de ikke bør ha mer enn 2-10%). Tørrfôr gir heller ikke nok væske til katten, noe som er problematisk da de fra naturen av har lav tørstefølelse fordi de dekker væskebehovet når de spiser byttedyr (som vanligvis inneholder ca. 70% vann).

Tørrfôr inneholder ofte kjemikalier eller kjemiske konserveringsmidler som er svært uheldig. Eksempler er BHA og BHT: Kjente konserveringsmidler i både menneske- og dyremat, og BPA brukt for å hindre mat i å feste seg til lokk og emballasje. Alle disse er kjente stoffer som kobles til flere kreftformer hos mennesker.

GMO (genmodifiserte planteingredienser) kan også øke sjansen for kreft hos katten. Mange av disse plantene er modifisert for å tåle større mengder ugressmidler eller for å produsere det selv. Selv om ikke GMO-plantene i seg selv er farlige, kan de inneholde farlige substanser.

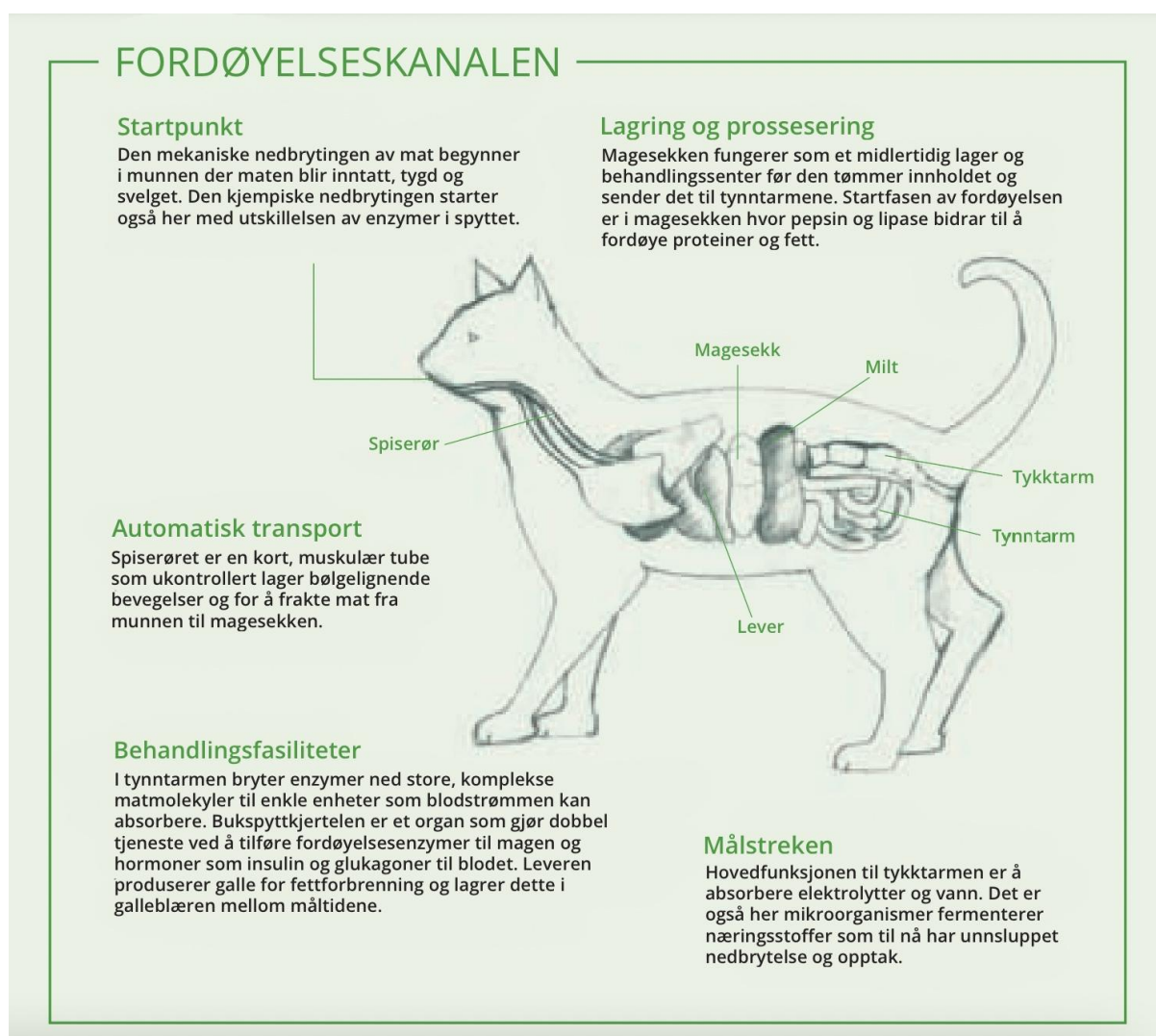
Potespor i Hjertet: Veileder om kattehold

Katter behøver heldigvis ikke plantemat i kostholdet sitt, men dyrene brukt til animalsk ingrediens i kattenmaten kan ha spist GMO-planter med mulige giftstoffer.

Du burde altså gi katten mat som er minst mulig behandlet. Svært prosessert mat kan ofte konsentrere og skape kreftfremkallende stoffer (karsinogener). Den høye oppvarmingen som kreves for å lage de fleste tørrvarer resulterer i produksjon av akrylamider og heterosykliske aminer som også knyttes til visse typer kreft hos mennesker.

Kattens fordøyelsesprosess

Nedenfor kan du se et bilde som forklarer hele fordøyelsesprosessen til katter, fra maten kommer inn i munnen, til den kommer ut som avføring.

Ingredienser å prøve å unngå

Katter behøver ikke karbohydrater fordi fordøyelsessystemet deres kan bare bryte ned 10% av det, mens de overflødig prosentene lagrer seg som fett. Likevel består det meste av tørrfôr av enorme

Potespor i Hjertet: Veileder om kattehold

mengder karbohydrater. De vanligste eksemplene på dette i kattemat er: Ris, mais, korntyper og vanlig potet. Katter skal heller ikke ha salt, krydder, menneskemat, hundemat eller plantemat. Les mer nedenfor.

Ingrediens (norsk)	Ingrediens (engelsk)	Hva og hvorfor	Konsekvenser
<ul style="list-style-type: none"> - Korn - Hvete - Mais - Ris - Poteter (vanlige, ikke søtpotet) 	<ul style="list-style-type: none"> - Grain - Wheat - Corn, maize - Rice - Potatoes 	Karbohydrater. Typisk brukt som fyllstoffer for å erstatte mengden kjøtt som er dyrere.	Katter kan kun bryte ned 10% av karbohydratene de spiser, så det overflødige inntaket lagres som fett. Tørrfôr inneholder oftest mye mer enn 10%. Korn er også den vanligste årsaken til allergi, fordøyelsesproblemer, astma og kreft hos katter.
<ul style="list-style-type: none"> - Kjøttmel (fra ulike dyr) - Beirmel - Animalske derivater - Derivater 	<ul style="list-style-type: none"> - Meat meal/flour - Bone meal - Animal digest - Digest 	Bi-produkter Fyllstoffer Smakstilsetning	Slakteavfall, altså restene av dyr hvor alt av kvalitet allerede er plukket ut for annet formål. Næringsfattig og usunt. Kan evt. tilføre noen aminosyrer, men kan ikke erstatte kjøtt.
<ul style="list-style-type: none"> - Sukker 	<ul style="list-style-type: none"> - Added sugar 	For farge til saus så eier synes det ser mer «appetittelig» ut (gjørne mørk saus.)	Sukker er totalt unødvendig for katter både næringsmessig, helsemessig og smaksmessig. Kan bidra til overvekt, ustabil blodsukker, diabetes og tannproblemer.
<ul style="list-style-type: none"> - Bindemiddel - Smakstilsetning - Fargestoff 	<ul style="list-style-type: none"> - Binders - Flavoring - Coloring 	For å få produktet til å se «bedre» ut, gi en spesiell konsistens og evt. gi ekstra lukt og smak.	Noen av disse stoffene er unaturlige og kan ha ukjente konsekvenser for katten. De kan ofte være kjemiske. Noen er også omtrent avhengighetsgivende som kan gjøre det vanskeligere å venne katten på bedre fôr.
Kjemiske konserveringsmiddel	Chemical preservatives BHA, BHT Ethoxyquin Propyl gallate	Ofte tilsatt oljer og fett for å bl.a. hindre oksidering og fargeforandring.	Kan være kreftfremkallende.

Hvordan lese ingredienslister

Visste du at navnet på kattermaten sier mye mer om innholdmengden og kvaliteten på ingrediensene? I denne delen vil vi noen ganger henvise til **AAFCO** (The Association of American Feed Control Officials), en veldedig organisasjon som setter standarder for kvaliteten og sikkerheten til husdyr- og kjæledyrmat.

- Enkelt kattermatnavn:
Eksempel: "Chicken Cat Food"
Betydning: 95-100 % innhold av den nevnte ingrediensen/smaken
- Beskrivende ord som «dinner, platter, entree, nuggets, recipe» etc.:
Eksempel: "Paw Lickin' Chicken Cat Food Dinner"
Betydning: 25-94.9 % innhold av den nevnte ingrediensen/smaken

Se på prosenten og tenk. Dette betyr at en kyllingoppskrift for det meste kan være tunfisk. Les ingrediensoversikten for å være sikker på at du vet hva du kjøper, spesielt hvis katten din ikke tåler enkelte ting. Vær ikke overrasket om f.eks. kalkun-kattermaten inneholder mer kylling enn kalkun. Kattermaten "med" tunfisk trenger bare å ha 3 % tunfisk. Og kattermat med kyllingsmak trenger ikke å inneholde kylling i det hele tatt.

- Når "with" er i navnet:
Eksempel: "Nature's Evolutionary Diet with Chicken"
Betydning: 3-24.9 % innhold av den nevnte ingrediensen/smaken.
- Når "flavor" er i navnet:
Eksempel: "Metabolic Weight Management, Chicken Flavor"
Betydning: 0-2.9 % innhold av den nevnte ingrediensen/smaken (bare nok til å gi litt smak.)
- Minimumskrav når navnet består av flere ingredienser:
 - "Chicken n' Liver Cat Food" = Minst 95% kylling and lever
 - "Chicken n' Rice Recipe" = Minst 25% kylling og ris
 - "...with chicken and potatoes" = Minst 3% kylling og potet
- «Holistic, premium, super-premium, human-grade ingredients, veterinarian recommended»:
Disse ordene er vanligvis bare forlokkende salgstriks og har ingen mening næringsmessig sett. Hvorfor? Fordi det finnes ingen regulerte definisjoner for ordene ift. standaren. Hvem som helst kan merke et kattermatprodukt og kalle det hva de vil.

Begrepene «naturlig» og «organic» har derimot definerte betydninger.

- "Naturlig" / "natural":
Laget av planter og dyr. De fleste - om ikke alle vitamintilskudd er syntetiske. Å si at et matprodukt er "naturlig" betyr ikke nødvendigvis høy kvalitet. Mat er et naturprodukt. Et produkt beskrevet som naturlig inneholder sannsynligvis ikke produserte konserveringsmidler.

Vær forsiktig med produkter som kalles "helt naturlig" eller "100% naturlig". Hvis de bruker en vitaminpakke, vil det være et syntetisk produkt og bør derfor ikke påstås å være helt naturlig.

Som du kan se så forandrer ordene alt. Kombinerte titler er spesielt farlig selv når «with» er med, fordi det betyr at det finnes enda mindre kjøtt i produktet. Pengene du har tjent går altså mest sannsynlig til dyr granola, altså næring katten ikke har bruk for.

- Garantert analyse (guaranteed analysis):
Den garanterte analysen er råprotein (crude protein), fett (fat), fiber og vann (moisture/water), men ikke alt dette er påkrevd av AAFCO. De inkluderer bl.a. ikke karbohydrater i oversikten, derfor er det enda vanskeligere å kunne velge vekk dette. Du må rett og slett regne ut andelen karbohydrater i produktet selv.

Karbohydrat-kalkulator: <https://www.caticles.com/carb-calculator-for-cat-food/>

Kornfritt kontra karbohydrat-fritt:

Kornfritt er ikke det samme som fritt for karbohydrater. Produsenter erstatter ofte poteter, erter og grønnsaker med korn. Kattemat burde inneholde minimalt med grønnsaker og frukt. Noen kattematprodusenter bruker frukt, grønnsaker og urter for å tilføye produktet nødvendige vitaminer i stedet for å tilsette syntetiske erstatninger. Disse skal stå langt ned på ingredienslisten.

- Spaltede ingredienser:
En annen bekymring ift. ingredienser er når de «spaltes» av fyllstoffer slik at de havner enda lengre ned på ingredienslisten. Ta erter f.eks. Det kan stå «erter», deretter «ertemel» og «erteprotein», som vil bety at erter er hovedingrediensen. Ser du dette som de 3-4 første ingrediensene på lista burde du styre unna. Dette er IKKE egnet for en kjøtteter.

DEFINISJONEN AV INGREDIENSER

- Mengde innhold:
Du kan få en anelse om hva katten din faktisk spiser basert på navnet på produktet på etiketten. AAFCO regulerer merking avhengig av hvor mye av det navngitte proteinet det er i maten. Merk deg: Ingrediensene står i rekkefølgen av hva som *veier* mest.

Det er lett å tenke at dersom f.eks. kyllingkjøtt står som første ingrediens betyr det fôret består av mest kyllingkjøtt. Dessverre er dette feil.

Eksempel:

Muskelkjøtt (muscle meat) er ca. 75% væske. Det veier gjerne mest når det er tilsatt maten. Problemet med det er at 75% av denne vekta forsvinner under kokeprosessen.

Med korningredienser (som vi allerede vet er unødvendig i kattemat) gjelder ikke dette, fordi disse ingrediensene forandrer ikke vekt i prosessen. For kjøtt er det en helt annen sak.

Selv våtfôr er tilsatt ekstra væske etter at ingrediensene er kokt. Du kan f.eks. se det ved at det står «water sufficient for processing».

Jo, det er viktig at kjøtt er den første ingrediensen på lista, men du må også vurdere navnet på kattematen og se på den garanterte analysen når du sammenligner kattemat.

- “Kjøtt” / “meat”:

Det rene kjøttet. Det vil si muskler knyttet til skjelettet, tunge, mellomgulv, hjerte, spiserør med eller uten overliggende fett og deler av hud, bindevev, nerver og blodårer. Det er fortsatt en betydelig mengde vann i vevet, omtrent 75%.

Kjøtt må være fra storfe, griser, sauer eller geiter med mindre annet er nevnt. Kanin, vilt og bison er derfor ikke "kjøtt" i henhold til AAFCO-standarder. Vanligvis vil produsenter nevne biff, lam, geit spesifikt. Generisk kjøtt er mest sannsynlig en kombinasjon av proteiner.

- “Kjøttmel”:

Det gjenvunnede produktet fra pattedyrvev, unntatt tilsatt blod, hår, hov, horn, hud og tarminnhold. Mel er en mer konsentrert form for protein fordi vannet allerede er fjernet. Kjøttmel kan inneholde flere mineraler enn kjøtt. Med mindre annet er nevnt, er kjøttmel fra storfe, gris, sau eller geit.

- “Fjærfe” / “poultry”:

Den rene kombinasjonen av kjøtt og hud med eller uten bein, unntatt fjær, hoder, føtter og innvoller. Hvis du i utgangspunktet skulle kjøpt en hel, stekeklar fugl i butikken, ville det være delene av fuglen AAFCO forventer skal være i et fôr som inneholder fjærkre. I stedet for er det vanligvis restene som rygg, nakke og rammene. Fjærfemel refererer til de tørre, utsmeltede fjærfeproduktene med de samme unntakene.

- Biprodukter:

Indre organer som vanligvis ikke selges til menneskelig forbruk, som lever, lunger og nyrer. Bein og uutviklede fjørfe-egg er også "biprodukter". De inkluderer ikke fjær og innhold av mage eller tarm.

- Fisk:

AAFCO har faktisk ingen definisjon for fisk, men fiskemel refererer til det rene, tørkede oppmalte vevet av ikke-nedbrutt hel fisk eller stiklinger.

- Konserveringsmidler i kattemat:

Konserveringsmidler kan enten være produsert eller naturlige. Vitamin E og C er naturlige konserveringsmidler som brukes for å forhindre at fett i maten harskner. Rosmarin er et annet naturlig ekstrakt som er inkludert i mange matvarer som konserveringsmiddel. Ethoxyquin, BHA og BHT er de typiske menneskeskapte konserveringsmidlene. Kattemat av

god kvalitet bruker inneholder ikke disse.

ANDRE FAKTA OG RÅD OM FØRING AV KATT

★ **Katters næringsbehov forandrer seg med alderen**

Kattunger behøver kattungemat og mye næring, aktive katter behøver gjerne et annet fôr enn f.eks rolige innekatter og seniorer må ha fôr som er snillere med nyrer og gjerne støtter bl.a. bein og ledd.

★ **Kunnskap er alltid bedre enn pris og navn**

Dyrebutikker og dyreklinikker har avtaler med enkelte merker og vil alltid anbefale deg disse. Likevel er dessverre verken Royal Canin, Hills Science Plan, Purina Pro Plan osv. riktig balansert næring for kattene. Dette er lett å se når man har satt seg godt inn i kattenes næringsbehov og ingredienser i kattemat. (Ja, vi har selv brukt disse merkene i mange år da man alltid hører at de er de bedre valgene.)

★ **Katter drikker kun vann**

Katten må alltid ha tilgang på rent vann. Det er lurt å sette vannskålen litt unna matskåla, da det har vist seg å føre til at katter drikker mer. Mange katter er også glade i rennende vann. Da kan du investere i en drikkefontene.

★ **Ikke begrens kostholdet til tørrfôr**

Som nevnt tidligere er ikke tørrfôr bare unaturlig for katter (som har tenner, fordøyelsessystem og næringsbehov laget for å spise kjøtt), men det har alt for høye mengder karbohydrater og alt for lite vann. Ørkendyret katten er avhengig av nok rent vann for å holde seg sunn og frisk.

★ **Ikke gi katter menneskemat**

Vår mat er tilsatt alt for mye salt, krydder, inneholder ikke riktige næringsforhold og er ekstremt usunt for katter. Vi hører tragiske historier om katter som er blitt føret på brød, middagsrester og pølser/pølsepålegg og dette er ekstremt farlig for katter.

★ **Hundemat kan ikke erstatte kattemat**

Hunder har et helt ulikt næringsbehov enn katter, derfor vil aldri hundemat kunne tilfredsstille katter. Hunder er altetende som betyr at de kan ha et veldig variert kosthold som inkluderer næring fra både planter og dyr, mens katter er rene kjøttetere. De er fullstendig avhengige av vitaminer, mineraler og aminosyrer som kun finnes i kjøtt og dyreproteiner.

★ **Ikke gi katter meieriprodukter**

Har du hørt at en skvett melk for kos er bra, at meierismør, yoghurt, rømme o.l. hjelper mot forstoppelse eller tror at det er ufarlig å gi katten en ostebit i ny og ned må du virkelig høre. Katter flest er laktoseintolerante og vil aldri bli tilpasset å spise/drikke melkeprodukter. Det vil gi magebesvær, evt. oppkast og er også ekstremt usunt ift. innhold karbohydrater. Dette

gjelder også laktosefrie alternativer. Whiskas sin kattemelk er heller ikke bra.

★ **Hvor mye og hvor ofte?**

Katter liker å spise litt og ofte, så ha gjerne mat stående fremme så fremt dette er mulig. Evt. kan du gå til innkjøp av en fôringsautomat som hjelper deg å rasjonere og holde maten fersk lenger. Du kan la skålen stå fremme eller rasjonere ut anbefalt dosering som står på fôrsekken.

★ **Ved bytte av fôr/kosthold**

Aldri bytt fôr på dagen. Selv for brå overgang til en annen smakstype kan skape reaksjon. Du må gi katten en gradvis overgang over 1-2 uker for å unngå at katten får oppkast eller fordøyelsesproblemer.

★ **Unngå å gi gammel mat**

La ikke våtfôr stå fremme i flere timer om gangen. Det blir fort surt og danner bakterier når det står i åpen luft og varme. Du kan anskaffe gummilokk som passer våtfôrbokser for å holde de som er åpnet ferske lenger og oppbevare tørrfôr i tett boks.

★ **Har du katter med ulike kosthold?**

Har du katter som behøver ulikt kosthold? Det kan være vanskelig å hindre at de spiser av hverandres mat når katter av natur er nysgjerrige og elsker å stjele andres mat. Invester i fôringsautomat som f.eks. Surefeed. Det gjør alt trygt og enkelt!

Kilder til våre anbefalinger

<https://www.catinfo.org> <https://www.dr.basko.com/portfolio-items/truth-commercial-cat-food/>

<https://www.petmd.com/cat/nutrition/do-cats-need-high-protein-cat-food>

<https://www.caticles.com/cat-food-label/>

<https://feline-nutrition.org/answers/answers-what-dry-food-does-to-your-cats-teeth>

<https://feline-nutrition.org/health/diet-and-your-cats-cancer-risk>

Andre grunner til å stole på våre anbefalinger

I motsetning til selgere og veterinærer er vi ikke sponset eller kurset av ambassadører fra visse kattermatmerker. Vi har ingen skjult agenda eller provisjon av å fremme enkelte produkter over andre da vi er helt uavhengige. Vår eneste baktanke er at om vi lærer mest mulig og deler kunnskapen med Norges katteeiere vil det ha positive effekter for katter i alle slags hjem. Da vil vi også forhåpentligvis ha færre å hjelpe og kunnskap burde hjelpe å heve kattens status i samfunnet.

FOREBYGGING AV HELSEPROBLEMER

Ikke ta det for gitt at du vil kunne oppdage plager og problemer katten din kan ha. De er virkelig eksperter på å skjule dette og ofte vil du først få en anelse av at noe er galt når plagene har blitt store. Det er derfor utrolig viktig at katteeiere er flinke til å forebygge for å spare katten påkjenningene og også behandle når dette er nødvendig.

- ★ Et artsriktig og sunt kosthold som dekker alle kattens næringsbehov.
Les kapittelet om kosthold.
- ★ Årlig helsesjekk for en kompetent undersøkelse av katten og for å revaksinere (med mindre katten har en tilstand der vaksine ikke er anbefalt)
- ★ Anbefalt å helsesjekke eldre katter hver 6. mnd. Bestill da “seniorsjekk” som er inkludert en utvidet blodprofil som spesielt tar hensyn til å se etter svakheter seniorkatter kan utvikle.
- ★ De fleste katter vil behøve tannbehandling i løpet av livet. Slikt er ikke bare ubehagelig/vondt for dem å ikke få hjelp med, men behandlingen er også dyr. Da katter er eksperter på å skjule plager er det viktig å forebygge tann- og tannkjøttproblemer.
 - Ha PlaqueOff i fôret
 - Ha DentalFresh, Tropiclean eller lignende i vannet
 - Puss tenner med egnet pasta og børste daglig om mulig
 - Følg med tenner og tannkjøtt selv. Tennene skal være hvite uten gult eller brunt belegg og tannkjøttet skal være lyserosa.
 - Få dyrlege til å rense tenner når katten har plakk eller tannstein
- ★ Ta heller katten til veterinæren en gang “for mye” enn for lite. Er du usikker på om noe er galt med katten din eller synes den ser eller oppfører seg unormalt, burde du utvilsomt ta en tur til veterinær. Katter er eksperter på å skjule plagene sine og ofte har problemene blitt store før du legger merke til dem.

Vaksinering

Vaksinering er et viktig tiltak for å holde katter friske og sterkere mot smittsomme virus. Første gang katter vaksineres skal det gies to doser med 3-4 ukers mellomrom. Har du adoptert må du undersøke om katten har fått begge dosene. De påfølgende årene er det kun nødvendig med revaksine en gang i året. Husk å ta med helsekort/-bok til veterinæren.

Mer om vaksinering på www.potesporihjertet.no/vaksinering

Kastrering

Den beste helsegevinsten du kan gi katter bortsett fra et godt kosthold er å kastrere dem. Det gjelder begge kjønn. Kastrering forebygger at katten kan pådra seg sykdommer som de får i kontakt med andre katter, katten blir gjerne mindre stresset, mer hjemmekjær og kastrering hindrer utviklingen av hjemløse katter.

I Norge har vi en så ekstremt stor kattebestand at det er umulig at alle kan få gode hjem, derfor er

Potespor i Hjertet: Veileder om kattehold

det både unødvendig, uetisk og direkte uansvarlig å ikke kastrere kattene sine. Alle i Norge har hjelpeplikt og en del av hjelpeplikten er å hindre at kattebestanden blir enda større.

Du kan kastrere katten fra den er 3-4 mnd, avhengig av hva de ulike dyreklinikkene praktiserer. Tidligkastning er anbefalt mht. kattens rekonvalesens og utvikling.

P-piller frarådes på det sterkeste da det ikke er en sikker måte å hindre drektighet og fordi det er ekstremt kreftfremkallende hos katter. Kastrering er garantert prevensjon og en èngangsutgift!

Mer om kastrering på www.potesporihjertet.no/kastrering

ID-merking

En vel verdt investering er å ID-merke katten. Man kan gjøre det med øretatovering og ved å innsette en usynlig microchip. Vi anbefaler sterkt begge deler for at finnere sikrest mulig skal kunne se at det er en eid katt, slik at de kan gjenforene katten med eieren sin.

Mer om ID-merking på www.potesporihjertet.no/id-merking

VANLIGE TEGN PÅ PLAGER/SYKDOM

- Atferdsforandringer (asosial, slapphet, unormalt urolig, overdreven vokalisering, dårlig temperament, liker ikke å bli tatt på, merkelig spisemåte, spisevegring)
- Unormale bevegelser (sjangling, halthet, tegn til stivhet, unnvikelse av trapper og hopping, problemer med å lande stødig, overdreven risting på hodet)
- Vektforandring (vektnedgang- eller oppgang, oppblåsthet, tydelige ryggvirvler, ribbein eller hoftekuler)
- Dårligere pelskvalitet (flass, floker, ujevn og "oppstykket" pels, eksessiv røyting, hårløse partier)
- Oppkast (hårballer kan være formet som avføring og er ikke farlig, men vedvarende oppkast både med og uten mat/væske som kommer opp kan være tegn på at noe er galt)
- Sikling (når ikke forbundet med kos)
- Unormaliteter vedr. øyne (matt blikk, ujevne pupiller, brunt eller grønt øyeverk, uklar/hinneaktig belegg over øyne)
- Gule og brune tenner, knekte tenner, rødt tannkjøtt
- Vedvarende hosting eller nysing
- Overdreven kløing og vasking
- Unormal avføring (vedvarende diarè, vedvarende veldig hard avføring, svart eller gul avføring, blod i avføring, bloddråper fra anus, mjauing dobesøk)
- Unormal urinering (store mengder, små og hyppige urineringer, rødhet/blod i urin, mjauing ved dobesøk)
- Urenslighet (slutter å vaske seg, gjør fra seg på unormale steder)

HELSESJEKK KATTEN SELV

Du kan selvfølgelig ikke erstatte en veterinærs kompetanse, men alle burde kunne disse enkle grepene for å se etter typiske sykdomstegn:

❖ Farge og fuktighet på tannkjøttet

Det skal være lyserosa og svært fuktig. Blekt tannkjøtt tyder på blodmangel, rødlig tannkjøtt indikerer betennelse og tørt tannkjøtt betyr at katten er dehydrert.

❖ Sjekk nakkeskinnet

Løft nakkeskinnet (uten å løfte katten) og slipp det for å se hvor fort det faller på plass. Det skal umiddelbart skli tilbake i kroppen til katten når du slipper taket. Dersom nakkeskinnet blir stående og siger på vei tilbake er katten veldig dehydrert.

❖ Sjekk nedre øyelokk

Dra ned huden under kattens øye litt for å se innom kattens nedre øyelokk. Det skal være lyserosa. Er det blekt er katten anemisk og syk.

❖ Øyetilstand

Øynene skal være blanke, rene og pupillene av lik størrelse.

❖ Munn og tenner

Løft leppene på siden av kattens munn og studer tennene. De skal være hvite og hele. Er de gule, brune og ser ut til å ha skader har katten utvilsomt ubehag og kanskje smerter. Lukter det sterkt og vondt av kattens ånde er det et dårlig tegn.

❖ Vekt

Synes du det er vanskelig å vurdere om katten er normalvektig? Du skal kunne kjenne kattens ribbein, men ikke se dem. Du skal heller ikke kunne se ryggraden eller hoftebeina. Da er katten avmagret. Overvektige katter har typiske heng under magen og det er vanskelig å kjenne ribbeina og organene deres.

❖ Hud- og pelskvalitet

Kattens hud skal være ren, ikke flasse eller avskalles. Pelsen skal være ren, glatt, skinnende og mest mulig fri for floker. Dårlig hud- og pelskvalitet er tydelige tegn på plager.

❖ Snute

Den skal være fuktig, ikke tørr, sprukket eller sår. Den skal heller ikke renne eller blø.

❖ Ører

De skal være rene og tørre. Litt ørevoks er normalt, men mørkt, kaffegrutaktig verk og ekkel lukt er dårlige tegn.

UPASSENDE URINERING

En av de vanligste spørsmålene katteeiere har er relatert til at katten tisser på steder den ikke skal. Det er aldri hyggelig, men dette er viktig å ta på alvor. Når katten ikke bruker kassen sin eller går ut på do er det gode grunner til det.

Upassende urinering eller markering?

Når du finner urin et sted det ikke skal være, må du finne ut om dette er en upassende tissing eller markering. Katter tisser utenfor katekassen av ulike grunner. Du gjenkjenner unormal urinering ved at katten setter seg og tisser dammer. Når katten markerer løfter den halen og spruter rett bakover. Det kan ofte være på vegger, så husk å sjekk der også.

Bekjemp problemet fort

Det er viktig at du gjør noe med urineringen fort slik at det blir til en vane for katten. Ang. markering er det særlig ukastrede hannkatter som gjør det, så få katten din kastret snarest så vil du nok merke forskjell.

Det er kjempeviktig at du vasker veldig grundig der katten har tisset. Kattene har god luktesans og dersom de kjenner antydningen til urinlukt, kan de fortsette å tisse der.

Tørk opp all urinen med tørkepapir, vask området med grønnsåpe og avslutt med eddik. Eddik fjerner lukt bra og lukter ikke så appellerende selv. Dersom det er tisset på tekstiler kan du legge dem i grønnsåpevann noen timer før du slenger det i vaskemaskinen. Du kan også bruke eddik i stedet for tøyemykner i vaskemaskina.

PS: Unngå å vaske med vaskemidler som lukter sterkt, som universalsprayer og andre husholdningssprayer. Aldri bruk salmiakk da det faktisk kan stimulere katter til å tisse.

Tips: Du kan bruke ultrafiolett lys for å finne steder katten har tisset.

Mistrivsel i flokken?

Katter kan også markere om de sliter med å finne sin plass i hjem de deler med andre dyr. Da må du forsøke å balansere hierarkiet. Bruk f.eks. introduksjonsveilederen vår på siste side, innfør rutiner eller tilpass hjemmet bedre for kattens behov.

For å unngå upassende urinering og markering er det viktig at kattene føler seg trygge og komfortable i hjemmet. Det er normalt at de protesterer med unormal urinering eller markerer for å vise sin misnøye. Sørg for at kattene har mulighet til å gå forbi de andre kattene uten å oppleve konfrontasjoner, og at de har mulighet til å lure seg vekk på rom eller steder de får fred og føler seg trygge. Høye klorestativ, tunneler, kattesenger, huler, hyller... Katter liker å kry seg vekk innimellom.

Tips: Kjøp en feromonspray som kan ha en beroligende effekt på katter. Feliway er et kjent produkt og fåes kjøpt hos veterinærer og på dyrebutikker på internett.

Har du nok kattedo?

Det "perfekte" antallet kattedoer er én kasse per katt + 1. Legg til flere ekstra om du har mange katter. Ofte kan katter droppe å tisse i kassen hvis de ikke liker den. Mange foretrekker en kasse for hvert ærend. Sørg for at kassen ikke er full av urin og avføring, slik at katten orker å bruke den. Husk at de er et av verdens mest renslige dyr, og de kan være særlig misfornøyd med andre katters "do-leveringer"! Jo flere kasser du har, dess lettere er det for katten din å finne en do de er fornøyd med å bruke.

Plassering av dokassene

Du har kanskje et "perfekt" sted for kattedoen i et møblert rom i huset ditt, men det er ikke alltid katten er enig i at kassen burde stå akkurat der. Det kan hjelpe å flytte den til et sted som er enkelt og praktisk for katten å komme seg til. Tenk deg. Om du var veldig tissetrengt, ville du vært nødt til å løpe opp noen etasjer for å komme deg på do? Ikke katten heller! Kanskje burde du ha en do i hver etasje og prøv å ikke gjem den for mye vekk. Det varierer om katter liker det.

Tips: Hvis katten konstant tisser på ett spesielt sted, prøv å sett kattedoen der og flytt den etterhvert gradvis til et annet sted.

Har du riktig kattedo?

En flott kattedo med overbygg kan passe fint inn med de andre dekorasjonene og den gjemmer vekk kattens leveringer, men ikke alle katter er komfortable med slike kattedoer. De kan synes den er mørk, trang og stinkende. Prøv å ta av overbygget og/eller luken. Katter foretrekker romslige kattedoer som det er enkelt å gå inn i.

Tips: Unngå dårlig lukt med deodorantpulver beregnet på kattedoer. Du skal strø dette pulveret på bunnen og helle kattesand over, slik at duften kommer opp når katten graver i sanda. Det finnes også sprayer som fjerner vond lukt fra kattedoer. Ta en titt på dyrebutikk på nettet!

Hold kassen ren

En full og ekkel kattedo vil frastøte enhver katt. De krever å ha det rent rundt seg - også når de skal på do. Bare tenk deg til selv å måtte gå barfot på en do full av ekskrementer på gulvet? Æsj! Prøv å plukk kattedoen hver dag og sørg for å bytte ut sanda når den begynner å bli kul eller lukter dårlig. Husk å også vaske hele doen ca. en gang i måneden.

Type kattesand

Katter kan faktisk finne på å droppe kattedoen sin i protest mot kattesanden du har begynt å bruke. Sterkt parfymert kattesand kan virke som et godt valg for deg, men katten kan synes det er svært

ubehagelig å sparke i en sand som lukter overveldende sterkt. Katters nese er mer sensitive en våre og de foretrekker kjente, naturlige lukter over parfyme.

Studier viser at blant katter flest er en uparfymert klumpesand mest foretrukket.

Kastrering

Visste du at upassende urinering og markering er ganske vanlig blant ukastrerte katter? Med mindre du har en rasekatt som skal brukes til avl er det best at du kastrerer katten din. Det gjør at katten både blir både mindre stresset, irritabel, interessert i å sloss og mindre utsatt for sykdommer, dere slipper å sette unødvendige liv til en verden full av hjemløse katter og det kan stoppe markering og upassende urinering. Du kan kastrere katten din fra den allerede er 4-6 mnd.

Stress

Når katter blir stresset, overveldet eller går og føler seg nervøse, kan de tisse på steder de ikke skal. Da hjelper det ikke alltid uansett hvor mye du vasker. Du må fysisk gjøre en forskjell for kattens trivsel og velvære. Du kan prøve tipsene som allerede er nevnt eller gjøre en balansering dersom du har flere katter. Har du bare en stresset katt så bør du prøve å tilpasse omgivelsene og hverdagen bedre til katten din.

Andre tiltak som kan hjelpe

- Beroligende remedier som Feliway, Bach Rescue Remedy, Baldrian eller andre naturlige hjelpemidler.
- Kosttilskuddene Cystophan og Zylkène har beroligende effekt. Førstnevnte er også bra for katter som sliter med gjentatte urinveisproblemer (FLUDT).
- Innfør rutiner slik at katten alltid har noe å glede seg til og føler den har mer kontroll.
- Får katten din riktig fôr? Det finnes både fôr som er tilpasset urinveisproblemer og stress.
- Ha radio på når du ikke er hjemme. Det kan hjelpe katten din med å ikke bli stresset når du kommer og går.
- Lek og stimuler katten nok. Er katten understimulert kan den begynne å tisse på unormale steder og utagere på ulike måter.
- Pass på at katten har nok klatremuligheter. Ommøbler litt på kloremøbelet og lekene for å skape ny interesse. Ha evt. på litt catnip- eller baldrianspray.
- Gi katten flere gjemmesteder. La den få en egen kasse, et skap å sove i eller lignende.
- Pass på at pus er fornøyd med vannet sitt. Kanskje du skal kjøpe en drikkefontene? Det stimulerer både katten til å drikke mer som er bra for helsa og er spennende.
- Unngå store fysiske endringer i kattens hjem. Katter flest liker å ha det så stabilt som mulig.

Snakk med veterinær

Har upassende urinering blitt et alvorlig problem med katten din og ingen av tipsene fungerer, kan det være en helsemessig årsak til problemet. Snakk med veterinæren din. Katter pleier å tisse utenfor kassen når de ikke har det bra. Det er lurt å ta urin- og blodprøver for å sjekke verdiene katten din

har. Urinveisinfeksjon, diabetes og nyreproblemer er vanlige årsaker som er viktig å utelukke.

GODE RUTINER VED TRANSPORT

Mange synes det er et slit og stress å få katten i bur, opplever skriking og panikk under transport og motvillige, sure eller livredde katter hos veterinæren. Vi har noen supre råd til deg for å gjøre dette enklere for dere alle.

- Ha eget kattebur! Du vet aldri når du får bruk for det og da har du ikke tid til å ringe/reise rundt for å låne et.
- Ikke bruk bur av tøy/tekstil/mykt materiale. Velg kattebur i hardplast som er sikrest mulig. Hundebur i gitter er faktisk enkle for katter å bryte seg ut av.
- Aldri frakt katt uten bur. Det er verken lov, bra for katten eller trygt. Katt skal fraktes i egnet bur. Dette står sikrest i gulvet eller i baksetet. Husk å feste det med å flytte setet foran lengre bak og feste bur med sele/rem. Bur kan også stå i bagasjerom om det kan festes godt der.
- Ha katteburet stående fremme hele året som en del av inventaret. Da slipper du kanskje at katten får panikk når du tar det frem for bruk.
- Har du en spesielt nervøs katt anbefaler vi å starte å bruke beroligende kosttilskudd/hjelpemidler en uke/noen dager før katten skal på tur. Zylkene, Feliway og Scullcap & Valerian er gode alternativer til dette.
- Legg et mykt teppe i buret og legg et tisselaken oppå (kjøpes på apotek). Da vil katten ligge mykt og om den gjør fra seg kan du bare bytte "kladd".
- Dekk hele buret med et teppe under bæring og transport. Katten er vanligvis roligere når den ikke kan se ut av buret.
- Dobbel- og trippelsjekk at luke og alle hengsler/fester på buret sitter skikkelig før du løfter buret. Bruk gjerne strips for å sikre skikkelig.

Hvordan få en håndterlig katt i bur

- Velg et mindre rom uten for kjipe gjemmesteder på forhånd.
- Sett enden av buret inntil en vegg/noe tungt og åpne luka.
- Gjør klart buret med alt du trenger til det på forhånd. Husk også helsebok/vaksinekort.
- Hent gjerne et teppe om du er redd for å bli klort. Dette kan du bruke når du løfter katten eller skal dytte katten inn i buret.
- Er katten din lett å bestikke kan du prøve å lure katten i buret med å sette inn litt våtfôr eller kattesnacks der.
- Hent pus, sett deg på kne foran buret og dytt katten inn med lårene mens du går forover på knærne. Katten vil prøve å rygge for å snu og komme seg vekk, men lårene dine skal forhindre dette.
- Når katten er i buret, dekk åpningen med et teppe for å stoppe katten fra å løpe ut og lukke luka fort. Dersom det blir trangt med et ekstra teppe i buret kan du lirke dette ut etterpå.
- Ta gjerne med det ekstra teppet fordi dersom katten din skal bedøves vil den nok behøve å ligge varmt etterpå og da vil nok dyrlege/dyrepleier legge dette over katten.

Redde katter/katter som ikke liker å løftes

Hvis katten ikke kan løftes på og blir veldig stresset er det bedre for dere begge å bruke en annen fremgangsmetode (du bør ha hjelp av 1-2 personer om du er uerfaren).

- La katten sette seg under et møbel hvor du fortsatt kan se og nå katten godt (f.eks under badeservanten, en stol o.l.) og tett alle rømningsveier for katten med tepper.
- Sett buret slik at du lager det som den eneste "utveien" fra der du har fanget katten.
- Dersom katten ikke går inn i buret selv kan du dytte den ved hjelp av pleddene. Dytt da bak katten, for de er kilne på bakparten og vil da flytte på seg. Pass på at du er beskyttet mot evt. utagerelser fra katten. Hjelperne dine må hjelpe til å holde buret så det ikke sklir bort og holde resten av "veggen" med tepper på plass så ikke katten kommer seg vekk. Når du skal stenge luka med katten i buret, tett inngangen til buret med et teppe så katten ikke kan nå deg eller løpe ut mens du sikrer buret.

Lurt triks for å fange katten

Kjøp en hule/kattehus som du kan åpne toppen på eller som er så myk at du kan "klemme" katten ut og over i buret. Sjekk dyrebutikker etter slike produkter.

ØKONOMI OG FORSIKRING

Hva koster det å ha katt? Dersom du har lest hele veilederen til nå har du nok forstått at katt er mer enn bare selskap og kos. De er komplekse dyr som behøver godt stell for å ha gode liv. Dette koster og det skal det gjøre, fordi å ha katt er ikke for hvem som helst. Kanskje du anskaffet den på gratis vis, men det betyr ikke at å ha katt kan eller skal være gratis.

Vårt absolutte sterkeste råd når det kommer til den økonomiske biten ved å ha dyr er å ha en separat konto med penger øremerket dyrene dine. Sett av penger på den kontoen så ofte du kan slik at det alltid er urørte penger der. Da slipper du å være i knipe om pus plutselig trenger dyrlegebehandling. Er du ekstra smart forsikrer du også dyrene og knytter forsikringen til denne kontoen. Da vil også pengene du får igjen gå direkte tilbake til dyrekontoen. Dette er absolutt den enkleste og rimeligste måten å forsørge dyr på.

Hvordan velge forsikring

I dag har de fleste forsikringselskapene dyreforsikringer, men ikke alle er like gode. En god forsikring bør forsikre dyret ditt hele livet, ha best mulig dekning og gjerne gode avtaler og tilbud du kan benytte deg av. En bonus er om de dekker noe som har med tannproblemer å gjøre.

Siden forsikringsvilkår forandrer seg skal vi ikke skrive detaljerte sammenligninger, men vi anbefaler katteeiere å sjekke ut Agria og Tryg som vi selv har personlig god erfaring med.

KATTEPASS OG FADDERE

De aller fleste av oss vil trenge hjelp med tilsyn av katten en eller annen gang. Det beste er om man vet hvem som kunne stilt opp til sånt FØR man skaffer seg katt. Vi anbefaler at du forhører deg med flere kjente og kjære, slik at det er størst sjans for at noen av dem kan stille opp om du måtte trenge kattepass.

Dersom du har adoptert fra oss (Potespor i Hjertet) er det vi som skal finne katten et nytt hjem dersom du ikke kan ha den mer (dette står i adopsjonskontrakten). Men dersom vi en dag ikke finnes mer burde du ha en avtale med noen som kan sørge for at katten din blir tatt hånd om hvis noe skjer deg. Katter som har blitt hjemløse fordi eier har gått bort er en av de vanligste årsakene til at de havner hos organisasjoner som oss. Det er også dessverre en av de vanligste årsakene til at de blir avlivet tross at de er friske og langt fra har fått utlevd sine potensielle år. Dette er utrolig trist! Hadde katter hatt faddere ville færre blitt hjemløse og unødvendig avlivet.

Lage en trygg avtale

Vi anbefaler på det sterkeste at du ordner en skriftlig kontrakt med vedkommende som skal passe eller være fadder for katten din. Det bør være med noen som du stoler på vil sørge for at katten din får det bra og som vil holde kontakten med deg. Finn også noen som vil være "vara" i tilfelle denne personen ikke kan stille opp.

Kontrakten bør inneholde hva du ønsker skal skje katten og hvilket liv du vil at katten skal få. Det er også viktig å informere disse personene om hvem katten din egentlig er, slik at de kjenner den best mulig.

RÅD FOR INNE- OG UTEKATTER

UTETILVENNING

Her har du gode rådene for hvordan du venner på katten å være ute på en tryggest mulig måte, og ikke minst hvordan du lærer katten å komme hjem igjen.

- En varsom og langsom start er nøkkelen for at dette skal gå best og tryggest mulig.
- Ikke slipp ute katten før den er minst 12 mnd, kastret, vaksinert og ID-merket.
- Sørg for at katten er veldig husvarm og fullstendig trygg og knyttet til menneskene sine før den får bevege seg ute. Dette kan ta 6-8 uker eller flere måneder/år. Det er helt individuelt. Er du usikker er det bedre at du holder katten inne lengre.
- Kun gi katten mat innendørs og til faste tider. Katter har en slags innebygd klokke og vet når det er tid for servering. Å mate utendørs kan ikke bare hindre katten din i å ville komme inn, men du kan også tiltrekke andre katter og ville dyr.

- La katten gå med sele innendørs til den er vant med å ha den på. Vi anbefaler små hundeseler i stedet for katteseler for tryggheten og komfortens skyld. Når katten virker komfortabel i selen kan du ta med katten ut i sele og bånd i korte intervaller. Begynn med ti minutter og vært alltid i nærheten. Ha døren til huset åpen slik at katten kan søke inn dersom den blir redd. Du må aldri tvinge en katt til å være ute.
- Ikke la katten være ute uten tilsyn før du har vært ute med den i korte intervaller som du har utvidet gradvis over tid. Det er viktig at katten får mulighet til å bli kjent med uteområdet på en trygg måte før katten er ute på egenhånd. En katt vil vanligvis besøke områder utenfor hjemmets hage og tomt, så vis gjerne katten trygge og fine områder å være.
- Hver gang du tar med katten inn må du gjøre det på en så varsom måte som mulig og alltid belønne katten med noe godt og gi positiv oppmerksomhet. Da vil katten få en positiv forbindelse til å komme hjem igjen.
- Dersom du ønsker at katten skal komme på signal kan det være en god idé å lære katten å forbinde godbitene med en spesiell lyd. Du må altså alltid lage denne lyden før katten får godbit/belønninger.
- Det er veldig lurt å ha en rutine på å slippe ut og inn til faste tider, fordi katter er rutinedyr.
- Ikke la katten være ute på natten eller når det er mørkt.
- Slipp ut katten før den har fått mat slik at den husker å komme hjem for å spise.
- Er det vanskelig å følge med når katten sitter klar utenfor døren og vil inn? Anskaff en katteringklokke (coolstuff.no) eller katteluke! Ellers kanskje du kan ha en fast dør eller vindu åpen så katten kommer seg inn selv?
- Ikke slipp ut hunden samtidig som katten. En katt i bevegelse kan ofte være triggende for jaktinstinktet til hunder og det gjør det også utrygt for katten å enten gå ut eller komme hjem igjen.
- La gjerne naboene bli kjent med katten din, slik at de også kan være behjelpelige i visse situasjoner. Dette er også lurt for å forhindre at noen tror at katten er hjemløs. Vi minner om at øretatovering og microchip er ekstremt lurt å ha på katten!
- Husk årlige helsesjekker og tilstrekkelig behandling av innvollsorm, flått og annet katten kan pådra seg utendørs.
- Ikke slipp ut katten om det er -5 til -10 grader eller spesielt varmt. De tåler ikke kulde godt fordi pelsen er laget for å isolere ut varmen, og de blir fort dehydrerte i sterk varme.

- Ikke minst: IKKE ha utekatt for enhver pris! Hvis du bor veldig tett på trafikk eller kjenner til problemer med dyreplageri eller problemer med rovdyr i området burde du ikke ha utekatt. Katter kan ha fantastiske liv som innekatte også med riktig tilrettelegging.

TILTAK FOR Å UNNGÅ PÅKJØRSEL

Så lenge man har utekatt er risikoen alltid der for at noe kan skje, men man kan prøve å forebygge det ved enkle grep. Her er noen tips som om du er heldig kan hjelpe!

Fellestrekk ved påkjørsel

- De fleste katter blir påkjørt mellom klokken 20.00 og 07.00.
- Flest katter blir påkjørt når det er mørkt/skumring, og eventuelt glatte veier.
- Svært trafikkerte veier er selvfølgelig overrepresentert i antall drepte katter. Jo større antall biler på en vei, jo mer øker sjansen for kattepåkjørsel.
- Mer flere el-biler på veien blir mange katter påkjørt fordi de rett og slett ikke hører bilen som kommer.
- Høy fart og smale veier med parkerte biler langs veien gir også en økning i antall påkjørsler.
- Unge uerfarne katter under ett år, og ukastrerte hannkatter er overrepresentert.
- Retningssansen er ikke fullt utviklet før katten er ett år. Unge katter er uerfarne, og sårbare for påkjørsel.
- Ukastrerte hannkatter streifer mye, og når de er på «damejakt» er risikoen for påkjørsel betraktelig forhøyet.

Andre farer utendørs

- Farlige mennesker. Det er dessverre ikke uvanlig lenger at katteeiere får hjem kattene sine mishandlet eller finner dem døde pga. menneskelig påvirkning.
- Har du sure naboer eller uvenner er heller ikke dyrene sine sikret fra å bli forgiftet. Mange kjipe mennesker legger ut ulike former for gift som dyr kan få i seg. De vanlige er rottegift og frostvæske.
- Rovdyr (ørn, jerv, grevling og rev kan i enkelte tilfeller ta katter. Oftest skjer det på steder der slike dyr oppholder seg mest).

Tiltak som kan hjelpe

- Holde katten som inne katt dersom du bor nær en svært trafikkert vei.
- Sørge for at katten er inne mellom 20.00 og 07.00. Eller ganske enkelt la katten være ute bare når det er dagslys.
- Ikke la katten være ute (eventuelt ikke la den være ute alene) før den er ett år.
- Alle katter bør kastreres. Dette reduserer ikke bare sjansen for trafikkdød, men også for en rekke andre årsaker til skader og uhell.

Lovgitte plikter ved påkjørsel/funn av påkjørte kjæledyr

- **STOPP- OG HJELPEPLIKT**

Alle i Norge har stoppe- og hjelpeplikt på veien og dette gjelder også for dyr.

- Lever dyret plikter du å ta det til veterinær umiddelbart.
- Du bør alltid levere dyr til veterinær uansett tilstand, fordi de kan være slått i svime eller i sjokk, og ikke være død.
- Noen ganger kan dyr løpe sin vei etter påkjørsel og det er sjelden de kommer fra det uten skader. Om skadene kan behandles eller ikke skal de uansett hjelpes. Let så godt du kan og avmerk området.
- Er dyret så skadet at det livet ikke vil stå til å redde skal dyret avlives med ett skudd i hodet. Om du ikke har gevær skal du slå det ihjel med stump vold mot hodet slik at det dør umiddelbart.

- **VARSLINGSPLIKT**

- Du skal varsle veitrafikksentralen på tlf. 175 når dyr er påkjørt. Viltneimnda skal varsles ved skadet viltedyr.
- Kjæledyr skal sjekkes for ID-merke. Dyreklinikker har microchip-scanner. Om dyret er ID-merket kan man kontakte eier.
- Er dyret dødt og du ikke har sjans til å levere det til klinikk skal du uansett varsle 175, legge dyret til siden og merke stedet.
- Legg gjerne ut beskjed på en lokal Facebook-gruppe i håp om å nå eier. Beskriv dyret og stedet. Legg ved bilde som kan vise kjennetegn om bildet ikke er for stygt.

Andre gode råd

- Du er aldri garantert at det ikke vil skje noe fælt med dyret ditt, så derfor burde du forsikre det eller ha en egen konto hvor du setter av penger som skal gå til dyrlegeutgifter.
- Dersom du er veldig usikker på om du ønsker at katten skal få gå fritt utendørs, kan du sette opp en luftegård! Det er ikke så avansert eller dyrt, faktisk. Husk å ha netting som tak også så ingen rovdyr kan komme seg inn i luftegården.
- Ha plastikksekker og hansker i bilen i tilfelle du skulle kjøre på eller finne påkjørte dyr.

INNEKATTER

En del katter egner seg ikke utendørs pga. skyhet, traumer eller for dårlig evne til å opptre trygt på egenhånd. Du kan da sørge for å gi katten et godt liv som innekatt.

For å gi katten et så godt liv som mulig innendørs er det viktig at katten har muligheter for å aktiviseres og stimuleres nok. Dersom du er åpen for å ha to eller flere katter så er det til stor hjelp. Dersom du bare ønsker én katt, burde du undersøke på forhånd at katten vil trives som ènekatt. Mye oppmerksomhet er viktig, så dersom du er lite hjemme er ikke en innekatt eller katt det rette for deg.

Du trenger ikke et stort hus for at katten skal trives innendørs, men vi anbefaler store klorestativ da katter ofte liker å være i høyden, og gjerne et enkelt ett med én stamme som er lett å strekke seg på.

Et par ganger i året kan du godt ommøblere på disse klorestativene, for det vil mange katter finne spennende. Det finnes også en haug med aktiviserende leker du kan anskaffe. Spør i en dyrebutikk eller se rundt på dyrenettbutikker. En del katter foretrekker faktisk de enkleste lekene, som en pappeske eller en pinne med tråd og leke i. Laserpenn er også ofte populært, men kan gjøre noen katter frustrerte da de aldri lykkes med å fange "byttet". Ha derfor alltid en belønning eller annen leke klar.

Dersom du har mulighet eller ønsker, kan du gi katten et sikret uteområde. Du kan kjøpe terrassenetting til verandaen eller lage en utegård inntil husveggen. Om du har en ekte dør inn dit eller en katteluke er opp til deg og dine muligheter. En slik utegård bør være sikret både over og under i tillegg til rundt.

Det spiller ingen rolle om du bor i blokk eller ikke har trygge utemuligheter - adopter en innekatt. Det finnes så mange av dem og vi søker etter hjem for slike katter hele tiden.

LIVREDDENDE HJEMMEAPOTEK

Å ha syke dyr er forferdelig, men gang på gang har jeg vært evig takknemlig for at jeg faktisk har en samling av ulike preparater og behandlingsmidler for katter i skapet. Mange har nok opplevd å ikke ha noe som helst å hjelpe seg med når kjæledyret blir sykt eller skadet, og fortvilelsen er stor når man ikke kommer seg til veterinær med én gang. Vi mener ALLE dyreeiere burde ha enkelte artikler i skapet i tilfelle noe skjer.

Viktige ting å ha i skapet

Man må ikke ha alt i hver kategori, men hvertfall én fra hver av dem er veldig lurt.

Produkt	Behandling	Bruk	Hvor
Natriumklorid (saltvannsløsning/øyekyllevann)	- Sårstell - Øyerens	Brukes for å rense/skylle øyne, snute og sår (også trygt v/åpne sår)	Reseptfritt på apoteket
Kompresser Bandasje (selvheftende) Medisinsk teip	- Førstehjelp - Sårstell	Bandasjering av sår eller skadde områder.	Kan kjøpes separat på apotek Førstehjelpmappe: Vesoapotek.no
Klorhexidin Trizklor (o.l. for dyr)	Sårstell	Desinfisering av overflatesår	Reseptfritt på apoteket

Bomull (tupfere)	Rensing	Til bruk alene eller med produkt til rens av sår, ører eller sekret fra øyne, snute m.m.	Reseptfritt på apoteket
Termometer	Måle feber Må ikke inneholde kvikksølv!	Må ikke inneholde kvikksølv! Hva som kan brukes: Babytermometer Øretermometer for dyr (For rektale termometer ha på litt vaselin før bruk)	Apoteket Vesoapotek.no
Rehydration support (Royal Canin) Oralade Nutrisal	- Dehydrering - Slapphet - Anoreksi	Katter blir lett dehydrerte, og når dette skjer syke katter blir det fort en ond sirkel. Produktene her kan gi dem tilbake elektrolyttene og væskebalansen de behøver for å kjempe.	Dyreklinikker VetZoo.no Vesoapotek.no
Flått penn	Trygg og komplett fjerning av flått	Trykk på knappen, fest "tråden" som kommer ut rundt flått, slipp knappen og snurr på pennen. Da skal hele flått falle av.	Apotek Dyreklinikker Dyrebutikker VetZoo.no
- Convalescence support (Royal Canin) - Nutriplus - Aptus Recovery booster - Hills a/d - ProPlan	Krisenæring ved anoreksi, slapphet, undervekt o.l.	Disse produktene er ekstra næringsrike og kan hjelpe til med å tilføre katten din den "boosten" den behøver for å hente seg inn ved sykdom.	Dyreklinikker Vesoapotek.no VetZoo.no Zooplus.no
- Hills a/d - Royal Canin Babycat mousse - My Star mousse	Lettspiselig mat perfekt for sprøyte- og sondeføring.	Mat uten klumper er strålende for å føre syke katter med. Det er lett å blande med både ekstra væske, medisiner og å tvangsføre katter med.	Dyreklinikker Dyrebutikker Dyre-nettbutikker
- ZooLac - FortiFlora - Canikur - Prokolin	Mot diarè	Probiotika for å stabilisere urolig mage. Skal fremme god bakterieflora og virke bindende.	Apotek Dyreklinikker Vesoapotek.no

- Diarsanyl - Medisinsk kull - Pro-Soluble - Kokt sei (usaltet)		Kokt sei kan også ha god effekt.	Dyre- nettbutikker
- Duphalac - Laktulose - Flytende parafin	Forstoppelse	Duphalac/Laktulose: 0,2-1 ml/kg hver 8.-12. time til effekt. Parafin: 1 ml/kg	Reseptfritt på apoteket
- Profender - Milbemax - Stronghold - Frontline	Mot parasitter (behandling mot innvollsorm, lus, midd, flått m.m)	Katter vil få innvollsorm, uansett om de lever inne eller ute. Du behøver ikke å se symptomene før pus er ganske dårlig, og da haster det med behandling.	Resept fra veterinær. Middel hentes deretter ut på apoteket. Det finnes reseptfrie alternativer for flåttmiddel, men effekten er begrenset.

MEDISINERING

Mange synes det er vanskelig å medisinere katter, men det er faktisk ikke nå komplisert. Man må bare ha noen lure triks i ermet! Her får du våre beste råd.

Tabletter: Gi hel eller sjekk pakningsvedlegg om de kan deles eller knuses.

Kapsler: Gi hel eller åpne og bruk kun pulveret som er inni.

Mikstur: Gi med sprøyte eller kamouflør i noe godt og gi katten i skål/fat.

Metode	Utstyr/produkt	Hvordan
Kamouflør	Noe godt å kamuflere smaken med, som: - Pill assist (godbit med hull i fra Royal Canin) - Yums (myke godbiter fra	Med godbit: Klem godbiten godt rundt tablett. Kanskje må du dele den i flere biter for å unngå at katten merker at den er der. Med flytende godis: Knus tablett med tablettknuser eller skje på

	<p>Vitakraft)</p> <p>- Liquid snacks (flytende godt fra Vitakraft eller MyStar)</p> <p>OBS: Unngå å bruk menneskemat da det kan gjøre katten dårligere.</p>	<p>tallerken og bland med en dæsj flytende godis. La katten slikke fatet selv.</p> <p>Våtfôr/mousse</p> <p>Kan også blandes i dette om katten liker det, men det er lurt å prøve å fjerne evt. biter.</p>
Gi med sprøyte	<p>- Fat/skål/kopp</p> <p>- Tablettknuser</p> <p>- Skje</p> <p>- Engangssprøyte</p>	<p>Flytende godt/mousse:</p> <p>Knus tablett med tablettknuser eller skje på tallerken og bland med en dæsj flytende godis. La katten slikke fatet selv.</p> <p>Sett sprøytetuppen inn bak kattens hjørnetann/rovtann, press litt inn så katten begynner å åpne munnen og klem ut innholdet.</p>
Gi oralt	<p>Del med tablettdele eller kniv dersom tablett er for stor.</p>	<p>Legg langt bak på tunga til katten, lukk munnen og hold litt. Stryk gjerne halsen og se om katten slikker seg om munnen. Det er vanligvis et tegn på at den har svelgt.</p> <p>Om katten rygger unna, sett den mellom knærne dine, hold den foran på brystet med en hånd og bruk den andre til å gi medisinen med.</p>

SKÅNSOMT DYRLEGE BESØK

Er katten vrang og sint eller veldig redd hos dyrlegen? Vi har noen gode tips du burde prøve!

- La katten få være i buret. Dette føles ofte trygt for katten når den ikke er hjemme i sitt kjente miljø mer.
- Åpne luka og legg et teppe over katten så den ikke kan se
- Ta av øverste del av buret
- Hjelp veterinær med undersøkelsen ved å holde en hånd på nakken til katten mens den fortsatt er under teppet. Med et stødig tak her har du god kontroll over katten og kan hindre at den bykser eller snur seg.
- Nå kan veterinær lirke hendene under teppet for å kjenne på og lytte på katten. Man kan også lett sette sprøyter som bedøvelse og vaksine på denne måten.
- Er katten utrygg eller motvillig er det best å undersøke den under bedøvelse. Da får man tatt en skikkelig grundig sjekk uten å plage og traumatisere katten.

- Når undersøkelsen er ferdig kan man sette på topplokket av buret igjen mens katten fortsatt ligger under teppet, lirke ut teppet etterpå og lukke buret.
- Husk å alltid dobbeltsjekke at luka er godt stengt og at alle låsemekanismer sitter godt før du løfter buret og drar.
- Legg gjerne et teppe over buret før transportering av katten. Det er beroligende for katten å ikke se noe når den er i buret.

GIFTIGE PLANTER

Giftig eller irriterende plantesaft

Mange av potteplantene eller snittblomstene våre er giftige eller har irriterende plantesaft. Det er ganske uvanlig at katter blir forgiftet av planter, men det hender. I verste fall kan nyrene bli så skadet at katten ikke overlever. Det er fremfor alt liljeplanter som kan skade nyrene.

Plassering av vekster

Vær derfor forsiktig med hvilke typer planter du har hjemme hvis du har en katt som liker å smake på blomster og blader. Plasser giftige planter på et sted der katten ikke kan nå dem, eller velg planter som ikke er giftige.

Ved symptom på forgiftning

Hvis katten viser tegn på forgiftning, dvs. hvis den er allment påvirket, sikler, brekker seg eller har diaré, må du kontakte nærmeste dyreklinikk for å få råd. Sannsynligvis trenger katten et besøk hos veterinæren. Hvis du mistenker at katten kan ha tygget på en liljeplante er det ekstra viktig at du er rask med å kontakte veterinæren ettersom katten kan få livsvarige nyreskader.

VANLIGE PLANTER SOM KAN VÆRE GIFTIGE FOR KATTER

Type	Mindre giftig	Giftig	Irriterende plantesaft
Potteplanter	<ul style="list-style-type: none">● Amaryllis● Asalea● Cyklamen● Hortensia● Korallbær	<ul style="list-style-type: none">● Liljeplanter, for eksempel slektene Lilium og Hemerocallis● Julerose● Oleander● Engletrompet	<ul style="list-style-type: none">● Flittiglise● Fredslilje● Gullranke● Prikkblad● Rosenkalla
Snittblomster	<ul style="list-style-type: none">● Amaryllis● Anemone● Hyasint	<ul style="list-style-type: none">● Liljer, f.eks. slektene Lilium og Hemerocallis	<ul style="list-style-type: none">● Calla● Flamingoblomst

	<ul style="list-style-type: none">● Iris● Misteltein● Valmue	<ul style="list-style-type: none">● Ginst● Liljekonvall● Påskelilje	
--	--	---	--

DIVERSE GODE RÅD

★ **Avbryt negativ atferd**

Distraher katten når du ser tegnene til at den skal gjøre noe negativt. Dette er forebygging og når du forstyrrer/avleder katten idèt den sitter i tanken har det bedre effekt enn å kjeft på den etterpå. Dette gjelder i de fleste relevante situasjoner hvor katten kan oppføre seg på en måte du ikke ønsker.

★ **Lær katten enkle beskjeder**

Katter forstår korte og konsiste lyder bedre enn ord. Siden katter ikke forstår språket vårt må vi gi dem beskjeder de forstår for å få reaksjonen vi ønsker. Eksempler:

- TSH!
- Knips
- Klapp
- Et forsiktig "poke" i siden på katten
- Si kattens navn eller "nei" med dypere stemme enn du vanligvis bruker når du prater til katten

★ **Gode rutiner = gladere katt**

Rutiner pleier å ha god effekt på både forholdet mellom mennesker og katter, og mellom katter.

- F.eks: Opprett en rutine med å gi snacks èn gang om dagen. Gi på ca. samme tid på døgnet hver dag, og gi det samtidig i hver sin kopp på hver sin plass om du har flere katter. Slik må de ikke kjempe for maten, oppmerksomheten eller hevde seg. Kattene kommer til å huske denne rutinen fort og begynne å minne deg på når tiden er inne. Det er som om de har en innebygd klokke!

★ **Gjør pelsstell til en del av kosestunden**

Litt pelsstell er positivt for alle katter uansett pelstype og -lengde. Kjøp en grov kam som ikke lugger og start med å gre katten med det en gang daglig. Etterhvert som katten blir vant til dette kan du teste ut tettere kammer/børster. Ikke riv ut floker med kam/børste. Det er smertefullt og kan gi sår. Du må heller ikke klippe ut floker med saks da katter har svært tynn og elastisk hud. Invester heller en barbermaskin om katten din har lett for å få floker.

★ **Plasser mat- og drikkeskåler unna hverandre**

Katter foretrekker at skålene er separerte og drikker heller mer når vannet står et stykke

unna maten.

★ **Ommøbler klorestativene**

Har katten mistet interessen for kloremøblene og begynt å gå løs på dine møbler? Flytt klorestativene til nye steder, gjerne ved vindu, til hjørner eller inntil møblene de klorer på. Sørg for at klorestativet er høyt nok så katten får strekt seg slik de behøver for å kvesse klørne godt i stammen.

★ **Tren katten letthåndterlig**

Prøv å se om du kan venne katten på at du rører potene, ørene og ser i munnen. Da blir det lettere for deg å stille katten hjemme og sjekke om den er frisk.

★ **Fjern kattehår med gummi**

Èngangshansker og skumgummi er kjempeeffektivt for fjerning av kattehår! Du kan til og med bruke det i vaskemaskina.

★ **Katter foretrekker større, grunne skåler litt opp fra gulvet**

Bytt de små, trange kattermatskålene med vide og grunne fat/skåler og sett fast på et nivå noen cm. opp fra gulvet. Nivået kan være en boks, bok eller hva enn fantasien din kommer på. Sørg for at skålen står stødig og godt festet. Fordeler med dette:

- Katten din må bruke litt lengre tid på å spise, noe som kan forebygge overspising og oppkast.
- Katten slipper å få matrester over hele fjeset og værharene, noe som forebygger katteakne.
- Det er lettere for katter med skjerm å spise av skåler som er oppbygd.

★ **Innred hjemmet for katten også**

Husk at katten også bor i hjemmet ditt, så du må tilpasse det etter kattens behov også. Mange tenker ikke over dette og klager over at katten ligger og går på feil sted. Katter har behov for å klatre, kripe, utforske ulike høyder, ligge høyt, gjemme seg og rett og slett kunne føle seg som en del av miljøet sitt. Bare fantasien setter grenser for hvordan du gjør dette!

- F.eks: Heng opp små hyller med mykt trekk, sitte-/liggested i vinduskarmen, teppe/katteseng i en reol, lag egne stiger/trapper for katten osv.

★ **Lag egne kloremøbler med sisaltau**

Kjøp sisaltau og lag kloremuligheter av bordbeina, ekte trestammer og mye mer!

★ **Malt og kattegress mot hårballer**

Kattemalt finnes hos både veterinær og dyrebutikker, og kattegress kan du enten så selv eller kjøpe på dyrebutikk. Dette forebygger hårballer.

★ **Unngå maur med kritt**

Tegn en sirkel rundt matskålen- eller vannskålen ute med kritt. Maur liker ikke å gå på dette!

★ **Godbiter mot litt hjernetrim**

Katter trenger også mental stimuli. Gi den utfordringer i jakt på godbiter. Gjem de i et lappeteppe, en kronglete leke eller kast godbitene omkring for å få katten til å løpe og lete. Du kan også lage egne aktivitetsleker av f.eks. en eske fylt med doruller.

★ **Hold gulvet ryddig**

Ikke la klær eller plastposer ligge på gulvet. Katter kan finne på å tisse på dette. Årsaken kan være av territorielle årsaker, men det finnes kjemikalier i plast som kan minne katter om feromoner og trigge dem til å tisse der.

★ **Sett katten ned på potene = tillit**

Unngå å slippe ned eller kast katten etter du har båret den. Sett den forsiktig ned så den lander på potene. Da vil katten stole mer på deg.

★ **Lek før leggetid + radio**

Katter er nattdyr og kan derfor være nokså aktive når du prøver å sove. Prøv å lek godt med katten før du legger deg og la noe lys og lyd stå på når du sover og er borte. Det føles tryggere for katten din.

NYTTIGE FAKTA

- ★ Katter ser ikke alle farger og er nærsynte, men de har mye bedre dybde- og nattsyn enn mennesker.
- ★ Skipskatter er ikke en rase, men huskatter med en ufarlig genfeil som gjør at de får ekstra tær.
- ★ Kattens værhaar hjelper katten å sondere seg frem. De er vanligvis like lange som katten er bred, og skal hjelpe å fortelle katten hvor god plass det er.
- ★ Halen er ikke kun for balanse, men viser også kroppsspråk.
- ★ Katten vil føle seg tryggere på deg om du snakker med lys og myk stemme. De vil også sannsynlig høre mer etter deg, fordi hørselen deres er vant med å høre etter lyse lyder som musepip.
- ★ Ikke alle katter kan svømme.
- ★ De sover 12 - 16 timer i døgnet og de bruker en tredjedel av livet på å stelle seg.
- ★ Katter kan faktisk sulte seg ihjel om de virkelig hater smaken av noe.
- ★ Hunnkatter kan bli drektige allerede ved 4 måneders alder.
- ★ Druer, rosiner, løk, hvitløk og gressløk er livsfarlig for katter!
- ★ Få katter sier mjau. Katter har 100 vokaliseringer, mens hunder kun har 10. Katter vil også kommunisere med deg på sin egen måte med unike lyder. Når katten prater til deg er det noe den har lært av deg. Katter kommuniserer hovedsakelig med hverandre med kroppsspråk.
- ★ Når katten vender hofta/rumpa oppi fjeset ditt er det faktisk en vennlig handling. Det viser tillit. Bli du derimot møtt av en katt som snur ryggen til deg og blir sittende/liggende slik er det kattens måte å se at den ønsker å være i fred på.
- ★ Kattunger i samme kull kan ha ulike fedre.

- ★ Lær deg om kattens kroppsspråk. Det vil fortelle deg utrolig mye om hva katten tenker og føler.
- ★ Nærheten at katter kan være svært helsebringende. Det er faktisk forsket på at kontakt med katter og kattens maling kan være svært beroligende hos mennesker. For sin egen del maler katter både av glede og for å trøste seg selv.
- ★ Det er svært usannsynlig at det finnes noen raseegenskaper i gate- eller fjøskatten din. Har du ikke kjøpt katten av oppdretter og fått med stamtavle har du uansett en huskatt.
- ★ Snuteavtrykket til en katter er like unikt som fingeravtrykk til mennesker.
- ★ Katter ser på mennesker som store, nakne katter!

NYTTIGE VEILEDERE

Katter er komplekse dyr og de fleste av oss forstår oss ikke så godt på dem som vi tror. Vi anbefaler derfor sterkt at man følger våre veiledere for å ikke utsette seg selv, barn eller dyr for unødige påkjenninger.

Veiledere fokusert på katter i spesielle livsfaser:

Kattunger: <https://www.potesporihjertet.no/single-post/veileder-å-ha-kattunge>

Seniorkatter: <https://www.potesporihjertet.no/single-post/katten-eldres>

Veileder for sosialisering:

Aldri håndter usosialiserte og engstelige katter uten veiledning av erfarne! Du finner gode råd og fremgangsmåter her: <https://www.potesporihjertet.no/sosialisering>

Veiledere for trygg introduksjon mellom dyr som ikke kjenner hverandre:

- ❖ Katt + katt: <https://www.potesporihjertet.no/single-post/introdukere-katter>
- ❖ Ung katt + mye eldre katt: <https://www.potesporihjertet.no/single-post/senior-og-kattunge>
- ❖ Katt + hund:
<https://www.potesporihjertet.no/single-post/veileder-hvordan-tilvenne-katt-og-hund-til-hverandre>

Veileder for møte mellom katt og baby:

<https://www.potesporihjertet.no/single-post/hvordan-introdukere-katt-og-baby-riktig>